

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การวิเคราะห์การแข่งขันการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทย
ในประเทศสหรัฐอเมริกา
Analysis of Export Competitiveness of Thai Canned Young Corn
to the United States of America

T098095

โดย

นายประเสริฐ แซ่ฉี่

ปท.
๗418ก
2546

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 98095
วันเดือนปี..... 10 10 2546

เสนอ

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

พ.ศ. 2546

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง: การวิเคราะห์การแข่งขันการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทยในประเทศ

สหรัฐอเมริกา

โดย: นายประเสริฐ แซ่ฉี

ชื่อปริญญา: วิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

สาขาวิชาเอก: บริหารธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ: 1515 ,/...../.....

(เสาวคนธ์ เลิศกาญจนะ)

ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรที่ผลผลิตร้อยละ 90 ผลิตเพื่อการส่งออก โดยมีแนวโน้มที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้นจึงควรมีการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งว่ามีความสามารถในการแข่งขันหรือไม่ เพื่อผู้ที่จะทำการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องได้เห็นถึงศักยภาพความสามารถในการแข่งขันในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนาการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่ง คือ จีน เม็กซิโก และสเปน ในตลาดสำคัญ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงเวลา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2543 รวมกันเป็นระยะเวลา 7 ปี โดยจะทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) แล้วนำมาทำการเปรียบเทียบกันระหว่างประเทศคู่แข่ง และประเทศไทย ถ้าประเทศใดมีค่าดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในการส่งออกมากกว่าอีกประเทศหนึ่ง แสดงว่าประเทศนั้นมีความได้เปรียบในการส่งออกมากกว่าอีกประเทศหนึ่ง

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทย โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 7.15 ของประเทศจีนมีค่าเท่ากับ 2.73 ของประเทศสเปนมีค่าเท่ากับ 65.31 และของประเทศเม็กซิโกมีค่าเท่ากับ 0.59 นั่นคือ ประเทศไทยมีความสามารถในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง คือ จีน และเม็กซิโก ได้ แต่ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศสเปนซึ่งมีส่วนแบ่งทางการตลาดสูงที่สุดในตลาดสหรัฐอเมริกา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาพบว่าแม้ประเทศไทยมีความสามารถในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องสู่ตลาดสหรัฐอเมริกาได้มากเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งทั้ง 2 ประเทศดังกล่าว แต่แนวโน้มการส่งออกและส่วนแบ่งทางการตลาดลดลงอย่างต่อเนื่องนับจากปี พ.ศ. 2539 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาด้านการผลิตจะพบปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลต่อเนื่องถึงการส่งออก อาทิ ด้านคุณภาพเมล็ดพันธุ์ โรคและศัตรูพืช และภาวะการเสื่อมโทรมของดินจากการเพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ดังนั้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกาซึ่งมีมาตรฐานด้านคุณภาพสินค้าที่ค่อนข้างสูง การจัดการในเรื่องการผลิตจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องพิจารณาเพื่อให้ผู้ส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยสามารถส่งออกในตลาดสหรัฐอเมริกาได้เพิ่มขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

การศึกษาและเรียบเรียงปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จได้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เสาวคนธ์ เลิศกาญจนะ ดร. โอปอล์ สุวรรณเมฆ และ อาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ทำให้ปัญหาพิเศษนี้สำเร็จได้ และที่ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและคำปรึกษาตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ให้มีความถูกต้อง และขอกราบขอบพระคุณ ดร. ชำรง เมฆโหรา ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในด้านข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำปัญหาพิเศษฉบับนี้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องคอมพิวเตอร์ทุกท่านที่ช่วยเหลือด้านการพิมพ์ จนทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์และกำลังใจในการทำปัญหาพิเศษ และสุดท้ายขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ด้วยดีตลอดมา

ประเสริฐ แซ่ฉี

มีนาคม 2546

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
สารบัญตารางผนวก	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการศึกษา	5
วิธีการศึกษา	5
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	5
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	6
บทที่ 2 โครงสร้างทางทฤษฎี	9
การตรวจเอกสาร	9
สมมติฐานการศึกษา	10
แนวความคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบ	10
การวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ	12
บทที่ 3 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อน	14
ความเป็นมาของอุตสาหกรรมข้าวโพดฝักอ่อน	14
การผลิตข้าวโพดฝักอ่อน	15
วิธีการตลาดข้าวโพดฝักอ่อน	18
การผลิตข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง	19
การตลาดข้าวโพดฝักอ่อน	24
การตลาดภายในประเทศ	24

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตลาดต่างประเทศ	25
ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีทางการค้าภายใต้ WTO ต่อ อุตสาหกรรมข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง	27
ผลประโยชน์จากการที่ประเทศไทยได้รับการเป็นสมาชิก WTO	27
ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรี	28
กฎระเบียบการนำเข้าที่สำคัญของประเทศสหรัฐอเมริกา	29
กฎระเบียบพิเศษในการนำเข้า	30
บทบาทและความสำคัญของ GMP ในระบบอุตสาหกรรม ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องส่งออก	34
บทบาทและความสำคัญของ ISO 9000 ในอุตสาหกรรมส่งออก ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง	36
แนวทางในการจัดการ GMP และ ISO ในอุตสาหกรรม ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง	37
ข้อดีของการใช้ GMP และ ISO ในระบบอุตสาหกรรม ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง	39
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ ผลการทดสอบสมมติฐาน	40 43
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	45
สรุป	45
ข้อเสนอแนะ	47
เอกสารอ้างอิง	49
ภาคผนวก	51
ภาคผนวก ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ	52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 สถิติการเพาะปลูกพืชผัก ปีเพาะปลูก 2541/2542	2
2 ปริมาณและมูลค่าการส่งข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋อง และส่งสดจำหน่ายต่างประเทศปี พ.ศ. 2528-2543	3
3 ฤดูเพาะปลูกของข้าวโพดฝักอ่อนแยกตามรายภาคที่สำคัญ	16
4 ต้นทุนและส่วนเหลือของการตลาดข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องขนาดบรรจุ 1 กก. จำนวน 6 กระป๋องต่อ 1 กล้อง ปี พ.ศ. 2539	21
5 ปริมาณการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องไปต่างประเทศ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2535-2544	26
6 ข้อผูกพันทางด้านอัตราภาษีศุลกากรสินค้าเกษตร โดยทั่วไปของไทยใน องค์การการค้าโลก (WTO)	28
7 สภาพก่อนและหลังการตัดสิทธิพิเศษ (GSP) ของสหภาพยุโรป	29
8 ผลิตภัณฑ์อาหารกระป๋องและแปรรูปที่ถูกกักกันด้วยเหตุผลต่าง ๆ โดย FDA ของสหรัฐอเมริกา	34
9 มูลค่าการนำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้า จากต่างประเทศระหว่างปี พ.ศ. 2537-2543	41
10 ส่วนแบ่งการตลาดข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องในประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี พ.ศ. 2537-2543	41
11 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง ของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2543	43

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	วิธีการตลาดข้าวโพดฝักอ่อน	22
2	กรรมวิธีการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋อง	23

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตารางผนวก

ตารางผนวกที่		หน้า
1	มูลค่านำเข้าสินค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2543	52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

อุตสาหกรรมเกษตรได้มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยมากขึ้นเป็นลำดับ เนื่องจากผลิตผลเกษตรที่ได้ผ่านการแปรรูปเป็นสินค้าอุตสาหกรรมนั้นสามารถทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นของสินค้านั้นเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้ เพิ่มการจ้างงาน ช่วยกระจายการผลิตถึงขั้นทดแทนการนำเข้า อันเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดการขาดดุลการค้าและยังก่อให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพทางการผลิตทางการเกษตร คุณภาพของผลิตผลเกษตรที่จะนำมาเป็นวัตถุดิบ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมจะช่วยพัฒนาการเกษตรให้เป็นไปได้ด้วยดี นอกจากนี้อุตสาหกรรมเกษตรในระดับครัวเรือนและชุมชน ซึ่งใช้วัตถุดิบและแรงงานในท้องถิ่นจะช่วยยกระดับรายได้ของคนในชนบทโดยการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ลดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทและช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ดังนั้นการนำกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรที่เหมาะสมจะช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถภาพของประเทศและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค

ข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญชนิดหนึ่ง ซึ่งได้เปลี่ยนทิศทางการบริโภคสดเพียงอย่างเดียว ไปสู่การเป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมแบบครบวงจรในลักษณะการแปรรูปข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องเพื่อการบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก ซึ่งสามารถทำเงินตราเข้าประเทศได้ปีละนับพันล้านบาท รัฐบาลจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญเหล่านี้และได้บรรจุให้ข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชอยู่ใน โครงการตามแผนพัฒนาการผลิต การตลาด และการสร้างงาน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) เพื่อเร่งรัดให้เกษตรกรผลิตเป็นพืชเพื่อการอุตสาหกรรมและการส่งออก

ข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชผักชนิดหนึ่งที่มีปริมาณการปลูกเป็นจำนวนมาก (ตารางที่ 1) และประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตข้าวโพดฝักอ่อนส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของโลก ทั้งในรูปแบบข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องและข้าวโพดสด และมีแนวโน้มของการส่งออกสูงขึ้นเรื่อย ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2543 มีปริมาณการส่งออกทั้งบรรจุกระป๋องและสดสูงถึง 58.54 ล้านตัน มีมูลค่า 1,731.95 ล้านบาท สูงกว่าปี พ.ศ. 2534 ซึ่งมีปริมาณส่งออก 42.81 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 1,002.50 ล้านบาท (ตารางที่ 2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 สถิติการเพาะปลูกพืชผัก ปีการเพาะปลูก 2541/2542

ชื่อพืช	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)
กระเจี๊ยบแดง	5,131	3,887	6,755	1,738
กะหล่ำปลี	77,651	75,918	240,053	3,162
จิง	71,916	70,450	199,162	2,827
ข้าวโพดฝักอ่อน	182,303	176,355	199,810	1,133
คะน้า	128,749	125,525	335,905	2,676
แคนตาลูป	5,755	5,681	16,782	2,954
แคร์รอต	5,079	5,010	10,035	2,003
แตงกวา	141,527	136,843	225,244	1,646
แตงโมเนื้อ	271,395	227,902	678,008	2,975
ถั่วแขก	4,785	4,736	7,814	1,650
ถั่วถัณฑ์	4,104	3,993	6,201	1,553
บล็อกโคลี	639	603	976	1,618
บวบ	47,165	46,255	47,411	1,025
ผักกวางตุ้ง	99,957	98,416	151,856	1,543
ผักชี	44,216	43,145	40,643	942
ผักนึ่งจีน	96,513	96,202	97,356	1,012
พริกชี้ฟ้าใหญ่	446,707	427,036	373,657	875
ฟักทอง	100,192	96,904	220,747	2,278
มะเขือเทศกลมผลใหญ่	35,845	34,723	49,133	1,415
มะเขือยาว	30,453	29,704	56,556	1,904
มะระจีน	14,847	14,505	23,252	1,603

ที่มา: (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2544)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 ปริมาณและมูลค่าการส่งข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องและส่งสดจำหน่ายต่างประเทศ
ปี พ.ศ. 2528-2543

ปี	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (บาท)
2528	6,302,401	642,939,140
2529	11,470,262	3,177,328,983
2530	17,890,225	2,189,168,118
2531	25,615,942	490,182,777
2532	34,796,953	744,327,698
2533	28,581,745	580,283,766
2534	42,810,093	1,002,597,569
2535	38,695,547	874,052,284
2536	36,623,791	781,332,213
2537	48,709,560	1,00,477,255
2538	53,962,511	1,153,085,283
2539	51,966,291	1,130,810,026
2540	62,845,122	1,645,784,833
2541	66,567,266	1,836,577,384
2542	54,700,612	1,495,828,232
2543	58,536,633	1,731,950,990

ที่มา: (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2544)

ตลาดแหล่งใหญ่ของข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องจึงอยู่ในต่างประเทศ โดยมีประเทศผู้นำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องที่สำคัญของไทย ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมันนี แคนาดา ออสเตรเลีย ฮังการี เกาหลีใต้ เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร โดยในปี พ.ศ. 2541 มีสัดส่วนการนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 29.80 11.70 7.40 4.80 5.50 3.80 1.20 12.80 2.50 และ 3.20 ของมูลค่าการส่งออกของไทยตามลำดับ สำหรับตลาดภายในประเทศไทยมีไม่มากนักเพราะประชาชนไม่นิยมบริโภคข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง เนื่องจากข้าวโพดฝักอ่อนสดหาซื้อได้ง่ายในท้องตลาดทั่วไป ซึ่งมีราคาต่ำและมีคุณค่าทางอาหารมากกว่าข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง ตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องภายในประเทศส่วนใหญ่จึงอยู่ในภัตตาคาร ห้องอาหารในโรงแรม ตลอดจนกลุ่มผู้บริโภคที่มีระดับรายได้อยู่ในเกณฑ์สูง แต่คาดว่าตลาดข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องภายในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะขยายตัวได้อีก เนื่องจากพฤติกรรมผู้บริโภคในเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป โดยหันมาเน้นที่ความสะดวกรวดเร็ว

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ซึ่งตลาดที่สำคัญในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทย คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งต้องแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ดังนั้นจึงควรทำการวิเคราะห์ความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) การส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน วางแผนและกำหนดนโยบายการผลิต การตลาดส่งออกให้ตอบสนองต่อความต้องการนำเข้าของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ และรักษาอัตราการขยายตัวด้านการส่งออกให้อยู่ในระดับสูงและต่อเนื่อง สามารถขยายส่วนแบ่งตลาดในตลาดโลกให้ได้ตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องในตลาดสหรัฐอเมริกา
3. เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิต และการตลาดส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทย
2. ทราบถึงความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง
3. สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปหาแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงการตลาดส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ถึงความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่ง โดยจะทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ จีน เม็กซิโก และสเปน ในตลาดผู้นำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา โดยการพิจารณาเลือกประเทศคู่แข่งชั้นนำของไทยที่กล่าวมานี้ ใช้เกณฑ์การส่งออกข้าวโพดฝักอ่อน จากประเทศเหล่านั้นไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีส่วนแบ่งการตลาดที่สูง ใช้การวิเคราะห์ความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ โดยพิจารณาด้านมูลค่าการส่งออกเท่านั้น ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้จะอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2537-2543

วิธีการศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) โดยมีรายละเอียดของข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลการศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยได้จากการค้นคว้าและเก็บรวบรวมจากหนังสือ เอกสาร วารสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลไว้
2. ข้อมูลที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์ความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ เป็นข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา ซึ่งได้จากการค้นคว้าและเก็บรวบรวมจากหนังสือข้อมูลทางด้านสถิติที่หน่วยงานราชการและหน่วยงานระหว่างประเทศต่าง ๆ ได้เก็บรวบรวมไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีวิเคราะห์ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทย

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) เป็นการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ เพื่อดูความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในตลาดโลก เมื่อเปรียบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทียบกับอัตราการส่งออกของโลกในการส่งออกข้าว โปดฝักอ่อน ดังนั้นจึงทำการวัดค่าความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏทั้งของประเทศไทยและประเทศคู่แข่งที่สำคัญ โดยการคำนวณนี้จะใช้ข้อมูลทศวรรษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2543 แล้วนำมาเปรียบเทียบกันว่าประเทศใดมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏมากกว่าหรือน้อยกว่ากัน เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกข้าว โปดฝักอ่อนกระป๋องทั้งของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง โดยการพิจารณาคัดเลือกช่วงเวลาที่ใช้ในการวิเคราะห์จากความเหมาะสมและความพร้อมของข้อมูล ดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏก็คือ ค่าที่แสดงถึงความได้เปรียบทางการผลิตตามความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างของประเทศใดประเทศหนึ่งในสินค้าใด ๆ สามารถวัดได้จากอัตราการส่งออก-นำเข้าของประเทศนั้น เมื่อเทียบกับอัตราการส่งออก-นำเข้ารวมของโลก ซึ่งเมื่อนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์จะได้สมการทางคณิตศาสตร์ ดังนี้

$$RCA_{ik} = (X_{ik} / X_i) / (X_{wk} / X_w)$$

กำหนดให้

$$RCA_{ik} = \text{ดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของข้าว โปดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$X_{ik} = \text{มูลค่าการส่งออกของข้าว โปดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$X_i = \text{มูลค่าการส่งออกของทั้งหมดของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$X_{wk} = \text{มูลค่าการนำเข้าข้าว โปดฝักอ่อนกระป๋องทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$X_w = \text{มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$RCA_{2k} = (X_{2k} / X_2) / (X_{wk} / X_w)$$

กำหนดให้

$$RCA_{2k} = \text{ดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศจีนในประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$X_{2k} = \text{มูลค่าการส่งออกของข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศจีนไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$X_2 = \text{มูลค่าการส่งออกของทั้งหมดของประเทศจีนไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$X_{wk} = \text{มูลค่าการนำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$X_w = \text{มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$RCA_{3k} = (X_{3k} / X_3) / (X_{wk} / X_w)$$

กำหนดให้

$$RCA_{3k} = \text{ดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศสเปนในประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$X_{3k} = \text{มูลค่าการส่งออกของข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศสเปนไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$X_3 = \text{มูลค่าการส่งออกของทั้งหมดของประเทศสเปนไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$X_{wk} = \text{มูลค่าการนำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

$$X_w = \text{มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$RCA_{4k} = (X_{4k} / X_4) / (X_{wk} / X_w)$$

กำหนดให้

RCA_{4k} = ดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศเม็กซิโกในประเทศสหรัฐอเมริกา

X_{4k} = มูลค่าการส่งออกของข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศเม็กซิโกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

X_4 = มูลค่าการส่งออกของทั้งหมดของประเทศเม็กซิโกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

X_{wk} = มูลค่าการนำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา

X_w = มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา

บทที่ 2

โครงร่างทฤษฎี

ในบทนี้จะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน โดยส่วนแรกจะเป็นเนื้อหาการตรวจเอกสาร และรวมไปถึงสมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนที่ 2 จะเป็นการนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่กล่าวถึงว่า ประเทศใดเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าใด และผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ต้นทุนต่ำกว่าก็ควรจะผลิตสินค้านั้นเพื่อนำไปขายหรือแลกเปลี่ยนกับประเทศอื่น ส่วนที่ 3 จะเป็นการนำทฤษฎีมาปรับใช้ โดยแบบจำลองที่นำมาใช้วิเคราะห์ คือ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงความได้เปรียบทางการผลิตตามความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างของประเทศใดประเทศหนึ่งในสินค้าใด ๆ ซึ่งจะทำให้ทราบว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อน กระจ่างน้อยเพียงใด

การตรวจเอกสาร

บุญชัย แซ่ลี (2531) ศึกษาตลาดส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทยไปยังผู้นำเข้าที่สำคัญ จากการศึกษาพบว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์เพื่อการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทยไปยังญี่ปุ่น ต่อราคาส่งออก ต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและต่อประชากร มีค่าเท่ากับ -1.64 1.74 และ 25.40 ตามลำดับ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์เพื่อการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทยไปยังประเทศออสเตรเลีย ต่อราคาส่งออก ต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ มีค่าเท่ากับ -2.81 0.64 และ 6.21 ตามลำดับ ส่วนความยืดหยุ่นของอุปสงค์เพื่อการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทยไปยังสหรัฐอเมริกา ต่อราคาส่งออก ต่อรายได้ประชาชาติ ต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ มีค่าเท่ากับ -2.01 10.10 และ 3.16 ตามลำดับ สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนของรายได้จากการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทย พบว่าเป็นผลมาจากความแปรปรวนของราคาและความแปรปรวนร่วมระหว่างราคากับปริมาณ เมื่อส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องไปยังออสเตรเลีย คิดเป็นร้อยละ 96.36 2.68 และ 0.96 ตามลำดับ เมื่อส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องไปยังสหรัฐอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 105.68 1.33 และ 7.01 ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฉัตรชัย โอปารกิจอนันต์ (2544) ศึกษาสภาพทั่วไปการผลิตข้าวโพดฝักอ่อน พบว่ามีเนื้อที่เพาะปลูกขยายตัวอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 เนื่องจากความต้องการข้าวโพดฝักอ่อนสดในการนำไปแปรรูปเป็นข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องเพิ่มมากขึ้น พื้นที่การผลิตที่สำคัญ คือ ภาคตะวันตก แถบจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดนครปฐม โดยในปี พ.ศ. 2541 มีเนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิต โดยเฉพาะจังหวัดกาญจนบุรีมีพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 51.06 และ 45.65 ของเนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิตรวมทั้งประเทศ ตามลำดับ รองลงมา คือ จังหวัดราชบุรี คิดเป็นร้อยละ 18.21 และ 16.37 ของเนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิตรวมทั้งประเทศ ตามลำดับ

สิรินธร เจริญวงศ์ (2544) ศึกษาอุปสงค์การส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าอุปสงค์การส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีความยืดหยุ่นต่อราคาส่งออกมาก จากการพยากรณ์ปริมาณอุปสงค์เพื่อการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 ในปี พ.ศ. 2545 มีปริมาณความต้องการ 3,004 เมตริกตัน และในปี พ.ศ. 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 3,249 เมตริกตัน ในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทยในตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา ได้พบว่าลดลงจากร้อยละ 17.16 เป็นร้อยละ 8.95 ในขณะที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนกลับมีส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 30.47 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 31.98 ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนทั้งในด้านส่วนแบ่งตลาดและขนาดของตลาด

สมมติฐานของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้สามารถตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

ประเทศไทยจะอยู่ในฐานะที่มีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง ซึ่งจะมีค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) มากกว่า 1 และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งจะมีค่ามากกว่าประเทศคู่แข่งทั้งหมดด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

แนวความคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศนั้น มีผู้ได้พยายามอธิบายไว้มากมาย ในยุคของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก อדם สมิท (Adam Smith) ได้เสนอแนวคิดว่าการค้าระหว่างประเทศสองประเทศเกิดขึ้นจากการได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ นั่นคือ ถ้าประเทศสองประเทศเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าสองชนิดแตกต่างกันแล้ว ประเทศทั้งสองควรค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากัน โดยแต่ละประเทศควรจะผลิตและส่งออกสินค้าที่มีประสิทธิภาพในการผลิตมากกว่าหรือได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ แล้วนำเข้าสินค้าที่มีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำกว่าหรือเสียเปรียบอย่างสมบูรณ์

อย่างไรก็ตาม อาจเป็นไปได้ที่ประเทศหนึ่งไม่มีการได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าใด ๆ เลยเหนือประเทศอื่น ๆ ในขณะที่อีกประเทศหนึ่งมีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าทุกชนิดเหนือประเทศอื่น ต่อมา เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) ได้อาศัยแนวความคิดของอดัม สมิท เพื่อสามารถอธิบายแบบแผนของการค้าได้ชัดเจนขึ้น ริคาร์โดไม่ได้คัดค้านการวิเคราะห์ของอดัม สมิท แต่ริคาร์โด เสนอให้การได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ เป็นตัวกำหนดแบบแผนของการค้าระหว่างประเทศ นั่นคือ ประเทศควรเลือกและส่งออกสินค้าที่ตนได้เปรียบเมื่อเปรียบเทียบกับมากที่สุด และนำเข้าสินค้าที่ตนได้เปรียบเมื่อเปรียบเทียบกับน้อยที่สุด หรือสินค้าที่ตนเสียเปรียบเมื่อเปรียบเทียบกับมากที่สุด และริคาร์โดยังคงมีความเชื่อถือนั้นเดียวกับอดัม สมิท ในเรื่องนโยบายการค้าว่า ควรเป็นนโยบายการค้าเสรี และยึดหลักการกำหนดมูลค่าสินค้าตามทฤษฎีมูลค่าแรงงาน

ในระยะต่อมา ฮาร์เบอร์เลอร์ (Harberler) ได้เสนอแนวความคิดในการใช้ต้นทุนค่าเสียโอกาส มาใช้ในการวิเคราะห์ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ แนวความคิดพื้นฐานของฮาร์เบอร์เลอร์มีอยู่ว่า ถ้าประเทศใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในประเทศทำการผลิตสินค้าได้สองชนิด การผลิตสินค้าชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย ประเทศจะต้องเสียโอกาสในการทำการผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ถ้าการผลิตในแต่ละขั้นตอนนี้มีการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างเต็มที่และเต็มประสิทธิภาพ นั่นคือแต่ละประเทศควรเลือกผลิต และส่งออกสินค้าที่ตนเสียค่าเสียโอกาสในการผลิตน้อยที่สุด และนำเข้าสินค้าที่ตนเสียค่าเสียโอกาสในการผลิตมากที่สุด ซึ่งในที่สุดจะทำให้ทุกประเทศได้ประโยชน์จากการทำการค้าซึ่งกันและกัน

ในปี พ.ศ. 2473 ได้มีนักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน 2 ท่าน คือ อีไล เฮคเชอร์ (Eli Heckscher) และเบอร์ทิล โอล์ลิน (Bertil Ohlin) อธิบายว่า สิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในราคาเปรียบเทียบก่อนการค้า คือ ความแตกต่างในปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในประเทศต่าง ๆ สาธารณสำคัญของทฤษฎี คือ ถ้าประเทศใดเป็นประเทศที่มีแรงงานมาก ประเทศนั้นก็จะส่งสินค้าที่เน้นการใช้แรงงานเป็นปัจจัยหลักในทางตรงกันข้าม ประเทศที่มีสินค้าประเภททุนมาก ก็จะส่งออกสินค้าที่เน้นการใช้สินค้าประเภททุนเป็นปัจจัยหลัก

ภายหลังจากทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของเฮคเชอร์และ โอล์ลิน ก็ยังได้มีทฤษฎีต่อเนื่องติดตามมา โดยเป็นการเสนอแนวความคิดที่ว่า ภายหลังจากการค้าระหว่างประเทศ ราคาเปรียบเทียบและราคาสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิตจะมีแนวโน้มเข้ามาเท่ากันในที่สุด อย่างไรก็ตาม แนวความคิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของเฮกเซอร์และโฮห์ลินนี้ ได้รับการโต้แย้งจากลีออนทียฟ (Leontief) เป็นอย่างมาก ซึ่งวิจารณ์ว่า มีลักษณะเป็นเชิงสถิต (static) ทำให้นักเศรษฐศาสตร์หลายคนเริ่มตระหนักว่า การค้าระหว่างประเทศ ควรจะขึ้นอยู่กับปัจจัยการผลิตที่มีลักษณะเป็นเชิงพลวัต (dynamic) เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคนิค การผลิตและการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ เป็นต้น (เกสร, 2528)

การวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

แต่ละประเทศมีสภาพทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทุน แรงงานฝีมือ และความเชี่ยวชาญของคนและอื่น ๆ จึงทำให้ผลิตสินค้าขึ้นได้แตกต่างกันทั้งราคาและคุณภาพ ประเทศหนึ่งจะผลิตสินค้าได้ทุกอย่างนั้นเป็นไปได้ยาก ดังนั้นควรผลิตสินค้าตามความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง ซึ่งก็เป็นไปตามหลักการของการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

นักเศรษฐศาสตร์หลายคน พยายามพัฒนาเครื่องมือขึ้นมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมการค้าระหว่างประเทศ เครื่องมือเหล่านี้ถูกนำมาใช้ในการสร้างแบบจำลองที่มีลักษณะเป็นพรรณนาและเชิงปริมาณ ในปี พ.ศ. 2508 บาลาสซา (Balassa) ได้นำเอาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ซึ่งเป็นดัชนีอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบทางการผลิตตามความเชี่ยวชาญเฉพาะ มาประกอบการอธิบายแนวความคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ แต่บาลาสซาก็ได้ยอมรับว่า ในการนำค่า RCA มาใช้นั้นมีข้อจำกัด คือ การคำนวณค่า RCA ได้ใช้ข้อมูลการส่งออกหรือการนำเข้า แต่ไม่ได้เชื่อมโยงไปให้ทราบถึงระบบหรือกระบวนการทางการผลิตของสินค้านั้นได้และกรณีที่มีการกีดกันทางการค้า ค่า RCA ก็ไม่สามารถแสดงผลการกีดกันทางการค้าออกมาได้เลย (Balassa, 1997)

อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ก็ได้ใช้ค่า RCA มาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกอุตสาหกรรมข้าว โปดฝักอ่อนกระป๋องของไทยว่าจะสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏก็คือ ค่าที่แสดงถึงความได้เปรียบทางการผลิต ตามความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างของประเทศใดประเทศหนึ่งในสินค้าใด ๆ สามารถวัดได้จากอัตราการส่งออก-นำเข้าของประเทศนั้น เมื่อเทียบกับอัตราการส่งออก-นำเข้ารวมของโลก

ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$RCA_{ik} = (X_{ik} / X_i) / (X_{wk} / X_w)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำหนดให้

RCA_{ik}	=	ดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของสินค้า k ของประเทศ i ในประเทศ w
X_{ik}	=	มูลค่าการส่งออกของสินค้า k ของประเทศ i ไปยังประเทศ w
X_i	=	มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i ไปยังประเทศ w
X_{wk}	=	มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของ k ของประเทศ w
X_w	=	มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ w
k	=	มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง
i	=	ประเทศต่าง ๆ ที่ส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง

ซึ่งสามารถแปลความหมายของค่า RCA ได้ดังนี้

ถ้า RCA มากกว่า 1 แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i สูงกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลก หรือประเทศ i อยู่ในสถานะที่ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการส่งออกสินค้า k

ถ้า RCA น้อยกว่า 1 แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i ต่ำกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลก หรือประเทศ i อยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ โดยเปรียบเทียบการส่งออกสินค้า k

ถ้า RCA เท่ากับ 1 แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i เท่ากับสัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลก หรือประเทศ i อยู่ในสถานะที่ไม่เสียเปรียบและไม่ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการส่งออกสินค้า k

ค่าดัชนี RCA นี้แสดงให้เห็นภาพรวมของการส่งออกของสินค้า k ของประเทศ i เมื่อเปรียบเทียบกับการส่งออกสินค้าดังกล่าวของโลก และทราบถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกของประเทศ i และประเทศคู่แข่งว่า มีความได้เปรียบหรือสูญเสียความได้เปรียบ แต่ก็มีข้อเสีย คือ

ถ้า RCA มากกว่า 1 หมายความว่า ประเทศ i มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า แต่ไม่ได้บอกความสามารถนั้นเกิดขึ้นเนื่องมาจากปัจจัยใด และถ้าประเทศทั้งสองมีค่า RCA มากกว่า 1 จะไม่สามารถระบุให้แน่ชัดลงไปได้ว่า ประเทศใดมีความสามารถในการส่งออกสินค้ามากกว่าหรือน้อยกว่ากัน ดังนั้นจึงควรวิเคราะห์ร่วมกับแบบจำลองอื่น

บทที่ 3

สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง

ความเป็นมาของอุตสาหกรรมข้าวโพดฝักอ่อน

ข้าวโพดฝักอ่อน (baby corn หรือ young ear corn) เป็นข้าวโพดที่ปลูกเพื่อใช้ฝักที่ยังอ่อนอยู่หรือแกนกลาง (ซัง) ที่ยังไม่ได้รับการผสมพันธุ์นำไปใช้บริโภคตั้งแต่ใหม่ยังไม่โผล่จากเปลือกหุ้มฝัก จนกระทั่งใหม่เริ่มโผล่ยาว 1-3 เซนติเมตร การผลิตเพื่อใช้ในการปรุงอาหารโดยตรงในท้องตลาดและเพื่อเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องในประเทศไทยการใช้ประโยชน์จากข้าวโพดฝักอ่อนได้เริ่มขึ้นเมื่อประมาณ 40 ปีมาแล้ว โดยเริ่มมีการนำเอาฝักอ่อนจากข้าวโพดไร่ที่ปลูกเอาเมล็ดมาประกอบอาหารเหมือนฝักทั่ว ๆ ไป ซึ่งได้แก่ พันธุ์ไทยดีเอ็มอาร์ 6 ของกรมวิชาการเกษตร พันธุ์สุวรรณ 1 และพันธุ์สุวรรณ 2 ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ต่อมาเมื่อมีการทดลองใช้ข้าวโพดรับประทานฝักสดจากพันธุ์ข้าวโพดหวาน พันธุ์ Hawaiian Sugar Super Sweet และข้าวโพดเทียนซึ่งปรากฏว่ามีรสชาติและลักษณะของฝักโดยทั่วไปดีกว่าข้าวโพดไร่ จึงทำให้มีผู้นิยมบริโภคข้าวโพดฝักอ่อนเพิ่มมากขึ้นและได้มีการเริ่มผลิตข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2501 โดยบริษัทสันติภาพ (ฮั่วเฟ็ง 1958) จำกัด แต่ในระยะแรก ๆ ยังไม่มีการผลิตอย่างจริงจัง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2511 จึงได้มีการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องเป็นสินค้าส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศเป็นครั้งแรก แต่ก็ยังมีปริมาณไม่มากนัก ตามสถิติของศูนย์บริการส่งออก กรมพาณิชย์สัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์ พบว่าการผลิตและส่งออกได้เพิ่มขึ้นมากเรื่อย ๆ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2515 ประเทศไทยได้ส่งออกสูงถึง 378 ตัน คิดเป็นมูลค่า 3.90 ล้านบาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 ปริมาณการส่งออกลดลงเหลือ 90.12 ตัน คิดเป็นมูลค่า 0.78 ล้านบาท ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากในปีดังกล่าวมีโรคราน้ำค้างระบาดอย่างรุนแรงทำให้การปลูกไม่ได้ผลดี โดยเฉพาะเกษตรกรที่ผู้ใช้พันธุ์ข้าวโพดหวานปลูกจึงทำให้ขาดแคลนวัตถุดิบป้อนโรงงาน

ทางราชการได้ตระหนักถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจของข้าวโพดฝักอ่อน โดยกรมวิชาการเกษตรได้เริ่มมีการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 และได้พันธุ์แนะนำแก่เกษตรกร คือ พันธุ์รังสิต 1 ในปี พ.ศ. 2524 พันธุ์ไทย เบบี้ออร์น คอมพอสิต เบอร์ 1 ดีเอ็มอาร์ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในปี พ.ศ. 2529 และพันธุ์เชียงใหม่ 90 ของกรมวิชาการเกษตรในปี พ.ศ. 2533

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังจากปี พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา ปริมาณการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องของไทยไปจำหน่ายยังต่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2532 ส่งออกได้ถึง 23,395,916 ตัน คิดเป็นมูลค่า 451.33 ล้านบาท โดยประเทศผู้นำเข้ารายใหญ่ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ซึ่งอนาคตความต้องการการนำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องของต่างประเทศยังมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้อาณาเขตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อนของไทยสดใสยิ่งขึ้น

การผลิตข้าวโพดฝักอ่อน

พันธุ์ข้าวโพดที่ใช้ผลิตข้าวโพดฝักอ่อน

พันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อคุณภาพของข้าวโพดฝักอ่อนที่ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด แต่เดิมนั้นเกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์ ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดหวานพิเศษ หรือข้าวโพดเทียน เนื่องจากมีอายุการปลูกสั้น ฝักคอกและมีขนาดเล็ก รูปร่างสวยงามสะอาดดี แต่ข้าวโพดทั้งสามพันธุ์ไม่ทนทานต่อโรคราน้ำค้าง ในระยะต่อมาเกษตรกรจึงหันมาใช้ข้าวโพดไร่ปลูกเป็นข้าวโพดฝักอ่อนแทน เพราะมีความต้านทานต่อโรคราน้ำค้าง และเจริญเติบโตได้ดี ตลอดจนถึงต้นทุนการผลิตต่ำด้วย

ลักษณะและคุณสมบัติที่ดีของพันธุ์ข้าวโพดที่ปลูกเพื่อการผลิตเป็นข้าวโพดฝักอ่อน คือ ให้ผลผลิตสูงและง่ายต่อการจัดการของเกษตรกร พันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนที่เกษตรกรใช้เป็นพันธุ์ผสมเปิดต่าง ๆ ได้แก่ พันธุ์สุวรรณ 1 พันธุ์สุวรรณ 2 พันธุ์สุวรรณ 3 พันธุ์รังสิต 1 และพันธุ์เชียงใหม่ 90 เป็นต้น ข้อดี คือ มีความต้านทานโรคราน้ำค้าง การเจริญเติบโตและปรับตัวได้ดี เมล็ดพันธุ์มีราคาถูก แต่ข้อควรระวัง คือ ฝักอ่อนจะโตเร็ว ต้องเก็บเกี่ยวฝักอ่อนในระยะที่เหมาะสมมิฉะนั้นฝักอ่อนจะโตเกินมาตรฐาน

นอกจากนั้นเกษตรกรยังใช้พันธุ์ลูกผสมซึ่งเป็นของบริษัทเอกชน ซึ่งมีข้อดี คือ มีความสม่ำเสมอของทรงต้น อายุการเก็บเกี่ยวตลอดจนจำนวนฝักที่ได้มาตรฐานสูงกว่าพันธุ์ผสมเปิด ทั้งนี้ต้องมีการดูแลรักษาที่ดีด้วย เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนมีราคาสูง แต่เนื่องจากการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนต้องคำนึงถึงคุณภาพ ความสม่ำเสมอของผลผลิตและปัญหาค่าแรงเก็บเกี่ยวสูง ดังนั้นการใช้พันธุ์ลูกผสมจึงมีความจำเป็นมากขึ้น พันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนของบริษัทเอกชนที่เกษตรกรนิยมใช้ ได้แก่ Cargill 729 ของบริษัทคาร์กิลล์ พันธุ์ Pioneer 3228 ของบริษัทไพโอเนียร์ พันธุ์ G-5406 ของบริษัทซีบีไอ และ C.P. 61 ของบริษัทซีพี ขณะนี้ทั้งบริษัทเอกชนและหน่วยงานของรัฐได้มีการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนทั้งพันธุ์ผสมเปิดและพันธุ์ลูกผสมอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ได้คุณสมบัติที่ดีของข้าวโพดฝักอ่อน ซึ่งควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นพันธุ์ที่มีน้ำหนักรากฝักอ่อนปกเปลือกสูงหรือเปลือกบาง และมีน้ำหนักรากฝักอ่อนหรือแกนหลังปกเปลือกแล้วสูงหรือมีน้ำหนักรากฝักอ่อนมาก
2. ขนาดของฝักที่ปกเปลือกแล้วสม่ำเสมอได้ขนาดตามที่ตลาดต้องการ คือ ฝักยาว 9-10 เซนติเมตร และมีเส้นผ่าศูนย์กลางฝักกว้าง 1-1.5 เซนติเมตร
3. สีของฝักเมื่อปกเปลือกแล้วมีสีเหลืองหรือสีครีม ไม่ขาวซีด มีการเรียงของแนวไขปลาดตรง ไม่แยกเห็นเป็นร่อง
4. มีความต้านทานโรคน้ำค้างและเจริญเติบโตรวดเร็ว
5. ฝักตก ช่วงเวลาเก็บเกี่ยวสั้น

ฤดูเพาะปลูกข้าวโพดฝักอ่อน

การเพาะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถปลูกได้ตลอดปี ส่วนภาคเหนือจะปลูกในช่วงฤดูฝนเท่านั้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเพาะปลูกหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ยกเว้นในท้องที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปลูกได้ตลอดปี ส่วนช่วงที่ผลผลิตมาก คือ ช่วงฤดูร้อนและฤดูฝน ระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนตุลาคม ในช่วงฤดูหนาวจะมีผลผลิตออกน้อย เนื่องจากข้าวโพดฝักอ่อนเจริญเติบโตได้ช้ากว่าปกติ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ฤดูเพาะปลูกของข้าวโพดฝักอ่อนแยกตามรายภาคที่สำคัญ

แหล่งปลูก	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ภาคเหนือ										
ภาคตะวันตก										
ภาคตะวันออก- เฉียงเหนือ										

ที่มา: (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2535)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดฝักอ่อน

โรคที่พบโดยทั่วไปของข้าวโพดฝักอ่อน ได้แก่ โรคราน้ำค้าง โดยจะเริ่มระบาดประมาณ ต้นฤดูฝน โรคใบไหม้ไหม้แผลเล็ก โรคใบไหม้แผลใหญ่ และโรคราสนิม โดยเฉพาะโรคราน้ำค้างเป็นโรคที่มีความสำคัญมาก แต่สามารถป้องกันได้โดยใช้สารเคมีคลุกเมล็ดก่อนปลูกทำให้สามารถป้องกันโรคนี้ได้ตลอดฤดูปลูก สำหรับแมลงศัตรูที่สำคัญได้แก่ เพลี้ยไฟ เพลี้ยอ่อน หนอนหลอดหอม และหนอนเจาะลำต้นและฝักข้าวโพด

การเก็บเกี่ยว

เมื่อข้าวโพดฝักอ่อนอายุได้ประมาณ 40 วัน หลังจากงอกแล้วจะเห็นช่อดอกตัวผู้แทงออกมาจากยอด จะต้องดึงก้านช่อดอกตัวผู้ทิ้งเสียก่อนที่ดอกจะบาน ซึ่งจะทำให้ข้าวโพดติดฝักเร็วขึ้น และฝักจะออกมากขึ้นเพราะอาหารที่รากดูดขึ้นมาไม่ต้องไปเลี้ยงช่อดอกตัวผู้ การถอดยอดนี้จะทำให้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้นและสามารถเก็บเกี่ยวฝักได้พร้อมกัน

ปัญหาการผลิตข้าวโพดฝักอ่อน

1. ปัญหาปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร จากการศึกษาของกรมส่งเสริมการเกษตรในปี พ.ศ. 2540 พบว่ามีโรงงานบรรจุอาหารกระป๋องทั่วประเทศจำนวน 44 โรงงานมีกำลังการผลิตรวมกันประมาณหนึ่งแสนตันต่อปี แต่การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนพันธุ์ลูกผสมทั้งภาครัฐและเอกชนมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงงานเพื่อส่งให้เกษตรกรปลูก โรงงานหลายแห่งจึงต้องหันมาใช้เมล็ดพันธุ์ผสมเปิดซึ่งให้ผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนต่ำกว่าพันธุ์ผสม

2. ปัญหาโรคและศัตรูของข้าวโพดฝักอ่อน โรคที่พบโดยทั่วไปของข้าวโพดฝักอ่อน คือ โรคราน้ำค้างหรือที่เกษตรกรเรียกว่าใบลาย ซึ่งทำให้ผลผลิตเสียหายและกว่าเกษตรกรจะดำเนินการแก้ไขก็มักจะสายเกินไป ดังนั้นสถาบันวิจัยพืชไร่จึงแนะนำให้เกษตรกรป้องกันโรคจากราน้ำค้างส่วนศัตรูของข้าวโพดฝักอ่อนที่สำคัญมี 2 ชนิด คือ หนอน และไส้เดือนฝอย ซึ่งถ้ามีการระบาดรุนแรงจะมีผลทำให้ผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนลดต่ำลงหรือไม่ได้ผลผลิตเลย

3. ปัญหาดินเสื่อมสภาพ เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดฝักอ่อนซ้ำที่เดิมทุกปีจะทำให้ผลผลิตในปีหลัง ๆ ลดต่ำลง ส่งผลให้โรงงานขาดวัตถุดิบและไม่สามารถส่งผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายต่างประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้ตรงตามเป้าหมาย ได้มีการศึกษาหาสูตรปุ๋ยที่เหมาะสมเพื่อใช้เพิ่มผลผลิต แต่ต่อมาความอุดมสมบูรณ์และองค์ประกอบของธาตุอาหารในดินเปลี่ยนไปสูตรปุ๋ยที่เคยใช้จึงไม่ได้ผล ดังนั้นการบำรุงดินจึงมีผลกระทบต่อการผลิตข้าวโพดฝักอ่อน

4. ปัญหาหลังการเก็บเกี่ยว ในระหว่างการเก็บเกี่ยว การขนส่ง การเก็บรักษา การวางจำหน่ายข้าวโพดฝักอ่อน จะเกิดการสูญเสียน้ำมากทำให้ฝักเหี่ยวเป็นสีน้ำตาล น้ำหนักลดลง เมื่อเก็บไว้นานขึ้นความหวานจะลดลง และอาการฝักเน่าและบวมจะปรากฏมากขึ้น การปกปิดเปลือกข้าวโพดถ้าไม่มีความชำนาญจะทำให้ข้าวโพดเกิดบาดแผลอาการชอกช้ำ เนื่องจากการบรรจุหีบห่อ การขนส่งและการปฏิบัติการอื่น ๆ ทำให้ง่ายต่อการที่เชื้อราและแบคทีเรียบางชนิดเข้าทำลาย เมื่อนำข้าวโพดฝักอ่อนมาทำการเก็บรักษาไว้ระยะหนึ่งไม่ว่าจะในสภาพอุณหภูมิห้องหรือห้องเย็นก็จะเกิดการเน่าเสียเกิดขึ้น

5. ปัญหาเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ขาดแคลนน้ำ เป็นต้น

6. ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากค่าวัตถุดิบค่าแรงงานสูงขึ้น

วิธีการตลาดข้าวโพดฝักอ่อน

ผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนจากเกษตรกร ส่วนใหญ่จะขายให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องที่คิดเป็นร้อยละ 90 ส่วนที่เหลือจะขายให้กับพ่อค้าขายส่งต่างจังหวัดร้อยละ 5 และขายให้กับโรงงานแปรรูปโดยตรงอีกร้อยละ 5 เช่นเดียวกันและผลผลิตที่พ่อค้ารวบรวมท้องที่รับซื้อไว้จะส่งไปยังโรงงานแปรรูป พ่อค้าขายส่งกรุงเทพฯ และพ่อค้าขายส่งต่างจังหวัด ร้อยละ 55 25 และ 10 ตามลำดับ

สำหรับผลผลิตที่พ่อค้าขายส่งกรุงเทพฯ รับซื้อไว้จะขายต่อให้กับพ่อค้าปลีกร้อยละ 15 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 10 จะขายให้โรงงานแปรรูป ส่วนผลผลิตที่พ่อค้าขายส่งต่างจังหวัดรับซื้อไว้จะขายต่อให้กับโรงงานแปรรูปและพ่อค้าปลีก ร้อยละ 10 และ 5 ตามลำดับ ดังนั้นผลผลิตร้อยละ 80 ของผลผลิตทั้งหมดจะส่งผ่านมายังโรงงานแปรรูป ซึ่งผลผลิตของโรงงานแปรรูปเกือบทั้งหมดส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ส่วนผลผลิตที่พ่อค้าปลีกรับซื้อไว้ร้อยละ 20 จะจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การผลิตข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง

กรรมวิธีการผลิต

การแปรรูปข้าวโพดฝักอ่อนทำได้โดย

1. นำข้าวโพดฝักอ่อนที่ปอกเปลือกแล้วมาทำความสะอาด
2. ต้มหรือลวกให้สุก โดยต้มในน้ำที่เดือดแล้วผสมด้วยสารละลายกรดซิตริก 0.20 เปอร์เซ็นต์
3. แช่ในสารละลายแคลเซียมคลอไรด์ หรือแคลเซียมไฮดรอกไซด์ ความเข้มข้น 0.05 เปอร์เซ็นต์ นาน 10 นาที
4. แช่น้ำเย็น
5. คัดแยกเกรด
6. นำมาบรรจุกระป๋องที่ล้างสะอาดและผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว
7. เติมน้ำเกลือ ไล่อากาศ ปิดฝา
8. นำไปผ่านกระบวนการฆ่าจุลินทรีย์ด้วยหม้อนิ่งความดัน ณ อุณหภูมิ 250 องศาฟาเรนไฮต์ 20 นาที
9. จากนั้นนำกระป๋องมาทำให้เย็น
10. ปิดฉลากและบรรจุกระป๋อง

ข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋อง มีมาตรฐานกำหนดชนิดผลิตภัณฑ์ตามความยาวฝัก โดยแบ่งเป็น 4 ขนาด คือ

ชนิดที่ 1 ฝักขนาดใหญ่ 10-13 เซนติเมตร

ชนิดที่ 2 ฝักกลางขนาด 7-10 เซนติเมตร

ชนิดที่ 3 ฝักเล็กขนาด 4-7 เซนติเมตร

ชนิดที่ 4 ฝักหักคละกั้น ไม่จำกัดขนาด

ชนิดที่ 1-3 จะมีข้าวโพดที่ฝักขนาดได้ไม่มากกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนฝักในแต่ละกระป๋อง และแบบการบรรจุ เป็นการบรรจุโดยเติมของเหลว (liquid pack) ส่วนประกอบหลัก คือ ข้าวโพดฝักอ่อนและน้ำเกลือ โดยสารเจือปนที่ยอมให้ใช้ได้ คือ ผงชูรส (Monosodium glutamate monohydrate) และยอมให้มีสารปนเปื้อนจำพวกดีบุกได้ไม่เกิน 150 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม

การบรรจุ

การบรรจุเป็นการเติมของเหลว ส่วนประกอบที่ใช้จึงเป็นข้าวโพดฝักอ่อนกับน้ำเกลือหรือน้ำส้มสายชู มีสารเจือปนที่ขอมให้ใช้ได้ คือ ผงชูรสและขอมให้มีสารปนเปื้อนจำพวกดีบุกได้ไม่เกิน 150 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ส่วนลักษณะของฝักข้าวโพดที่จะนำไปบรรจุจะถูกกำหนดเป็นปริมาณข้อบกพร่องที่ขอมให้มิได้ต่อข้าวโพดฝักอ่อนหนึ่งกระป๋อง ดังนี้

ตำหนิหรือฝักที่ผิดปกติไม่เกิน	1	ฝักต่อกระป๋อง
ก้านหรือเปลือกไม่เกิน	1	ชิ้นต่อกระป๋อง
ส่วนที่หักต่อกันได้	1	ฝักต่อกระป๋อง
ชิ้นที่เป็นเศษ	1	ชิ้นต่อกระป๋อง
หมวดหลุดจากฝักต่อกันได้ยาว	15	เซนติเมตร

สำหรับฝักหักกละข้อบกพร่องเหมือนชนิดฝักใหญ่ ฝักกลางและฝักเล็ก ยกเว้นไม่จำกัดจำนวนส่วนที่หักต่อกันได้และชิ้นเศษ ส่วนปริมาณสุทธิในแต่ละกระป๋องต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของความจุกระป๋อง และน้ำหนักเนื้อข้าวโพดฝักอ่อน ในแต่ละกระป๋องต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 42 ของน้ำหนักสุทธิ นอกจากนี้ในส่วนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ในเรื่องของพันธุ์ข้าวโพดที่เหมาะสมในการที่จะนำมาทำเป็นข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

กลิ่นและรส ปกติข้าวโพดทุกพันธุ์จะมีกลิ่นดีและคล้ายคลึงกันมีส่วนแตกต่างกันน้อยมาก แต่ที่สังเกตได้ชัดคือ ในเรื่องของรสชาติ พบว่าข้าวโพดหวาน เช่น พันธุ์ Hawaiian Sugar Super Sweet เป็นต้น จะให้รสชาติดีกว่าข้าวโพดไร่ทั่วไป

ลักษณะเนื้อ ให้เนื้อสัมผัสที่ดี กรอบ ไม่แข็งกระด้าง สาเหตุดังกล่าวอาจเกิดจากข้าวโพดฝักอ่อนที่แก่เกินไป นอกจากนี้ข้าวโพดฝักอ่อนที่แก่ยังมีขนาดใหญ่เกินความต้องการ มีแฉกการเรียงตัวของเมล็ดห่างเกินไป ทำให้ลักษณะของฝักไม่สวย

ขนาดของฝัก ไม่ควรใช้ฝักที่มีขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไป ฝักที่มีขนาดแหลมและบรรจุกระป๋องได้ผลดี เรียงฝักได้สวย คือ ฝักที่ขนาด 7-10 เซนติเมตร

การเรียงตัวของเมล็ด มีการเรียงตัวของเมล็ดดีสม่ำเสมอ

มีเปลือกน้อย ข้าวโพดฝักอ่อนมีน้ำหนักเปลือกอยู่ประมาณร้อยละ 80-90 ด้วยเหตุนี้ ทางโรงงานจึงลดอัตราการเสี่ยงด้วยการรับซื้อเฉพาะข้าวโพดฝักอ่อนที่ปอกเปลือกแล้วเท่านั้น และยังเป็นภาระลดค่าจ้างแรงงานในการปอกได้อีกด้วย แต่ยังมีข้อเสีย คือ เรื่องแมลงเจาะทำลายและเกิดปฏิกิริยาเปลี่ยนสีเป็นสีน้ำตาลที่เนื้อบริเวณที่เนื้อสัมผัสกับอากาศในระหว่างรอการผลิต ทำให้คุณภาพลดลงและทำให้สูญเสียเนื่องจากการเน่ามากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรจุภัณฑ์ ภาชนะบรรจุมีทั้งที่เป็นกระป๋องและเป็นขวด ซึ่งส่วนใหญ่การบรรจุขวดแก้วจะส่งไปขายในตลาดญี่ปุ่น ขนาดบรรจุแบบกระป๋องมี 3 ขนาด คือ ขนาด 15 20 และ 108 ออนซ์ โดยที่แต่ละขนาดจะมีข้าวโพดฝักอ่อนน้ำหนักสุทธิ 210 270 และ 1,500 กรัม ตามลำดับ โรงงานส่วนใหญ่จะบรรจุในขนาด 10 ออนซ์ ซึ่งผู้นำเข้าส่วนใหญ่ในต่างประเทศจะขายให้แก่ภัตตาคาร ส่วนอีก 2 ขนาดจะขายตามซูเปอร์มาร์เก็ต

ต้นทุนการแปรรูปและกำไรของผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง

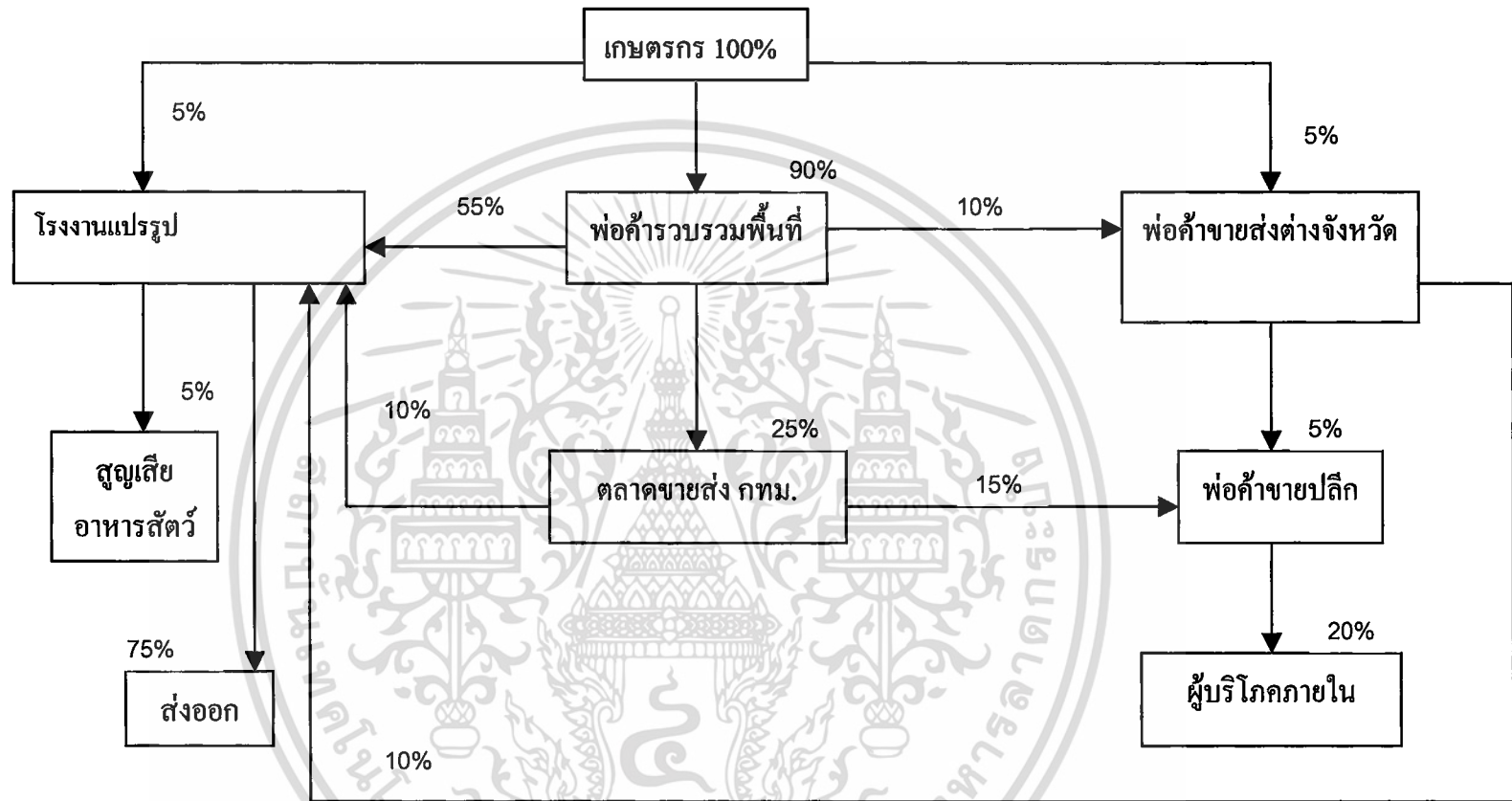
ในการพิจารณาต้นทุนและกำไรของข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องโดยพิจารณาให้ราคาของข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องขนาด 1.50 กิโลกรัม จำนวน 1 หีบ (6 กระป๋อง) ที่ผู้ส่งออกไปยังต่างประเทศได้รับ ในราคา 350 บาทต่อหีบ เมื่อคิดเป็นสัดส่วนจะพบว่าเป็นต้นทุนค่าข้าวโพดฝักอ่อนสดร้อยละ 56.58 ค่าบรรจุภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ 17.15 ค่าแรงงาน ค่าวัตถุดิบและส่วนผสม ค่าผสมและน้ำประปา ค่าขนส่งคิดเป็นร้อยละ 14.28 2.86 1.00 และ 0.62 ตามลำดับ โดยผู้ประกอบการแปรรูปจะได้กำไรคิดเป็นร้อยละ 7.51 ของราคาผู้นำเข้าจากต่างประเทศจ่าย (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ต้นทุนและส่วนเหลือของการตลาดข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องขนาดบรรจุ 1 กก. จำนวน 6 กระป๋องต่อ 1 ถัง ปี พ.ศ. 2539

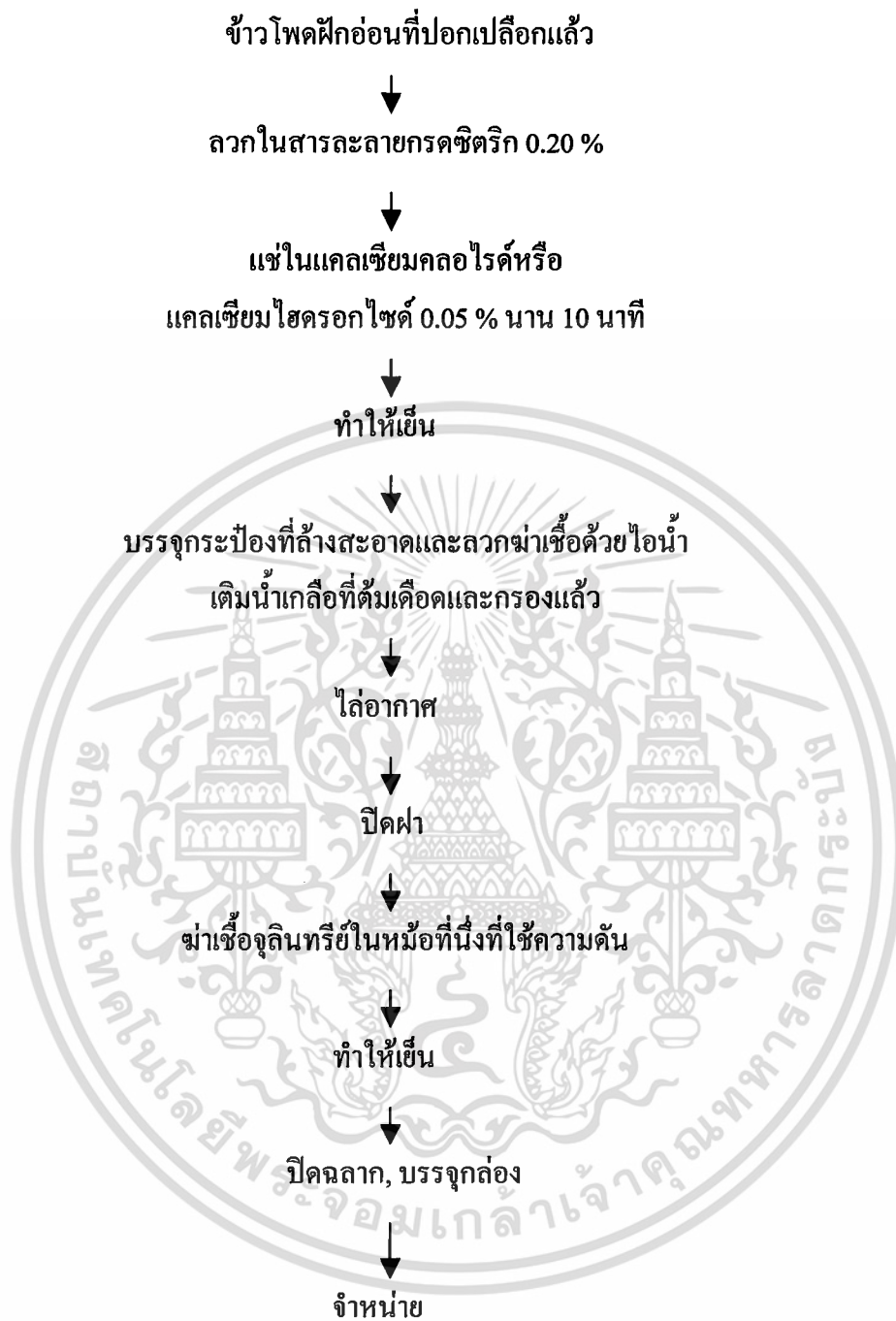
รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ
ค่าข้าวโพดฝักอ่อนต่อหีบ	198.00	56.58
ค่าบรรจุภัณฑ์	60.00	17.15
ค่าแรงงาน	50.00	14.28
ค่าวัตถุดิบและส่วนผสม	10.00	2.86
ค่าผสมและน้ำประปา	3.50	1.00
ค่าขนส่ง	2.20	0.62
กำไรของผู้ประกอบการ	26.30	7.51
ส่วนเหลือ	152.00	43.42
ราคาจำหน่ายต่อหีบ	350.00	100.00

ที่มา: (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2540 ก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 วิธีการตลาดข้าวโพดฝักอ่อน
 ที่มา: (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2540 ข)

ภาพที่ 2 กรรมวิธีการผลิตข้าวโหม่ฝักอ่อนบรรจุกระป๋อง

ที่มา: (กรมการค้าภายใน, 2530)

ปัญหาการแปรรูป

1. ปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดไม่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายนมีอุปสงค์มากกว่าอุปทาน ส่วนในบางช่วงอุปทานมีมากกว่าอุปสงค์ จึงทำให้การควบคุมข้าวโพดฝักอ่อนให้ออกสู่ตลาดไม่แน่นอน

2. คุณภาพข้าวโพดฝักอ่อนยังไม่ได้มาตรฐานตามที่โรงงานต้องการ โดยข้าวโพดฝักอ่อนมีมาตรฐานความยาวอยู่ในช่วง 4-9 เซนติเมตร ฝักรูปทรงตั้งตรง ไข่ปลาเป็นแถวยาวอย่างเป็นระเบียบไม่ห่าง ไม่มีไหมปลายฝักเป็นกระจุก หรือถ้ามีไหมต้องมีสีขาวหรือสีครีม คุณภาพของข้าวโพดฝักอ่อนส่งโรงงานขึ้นกับพันธุ์ การจัดการและระบบการซื้อขายของตลาดและโรงงาน โรงงานที่มีการจัดการที่ดี มีการวางแผนและมีจำนวนบุคลากรควบคุมดูแลผลผลิตหรือฝ่ายไร่ ก็มีโอกาสดูแลผลผลิตที่มีคุณภาพดีเข้าโรงงานปริมาณมาก

3. การแข่งขันกันเองระหว่างโรงงานแปรรูปในด้านการตัดราคารับซื้อและราคาส่งออกทำให้ตัวแทนหรือนายหน้าบางรายทำผิดสัญญา เพราะส่งผลผลิตไปให้โรงงานอื่นที่ให้ราคาผลผลิตที่ดีกว่า เนื่องจากโรงงานแต่ละแห่งมีนโยบายและระบบการซื้อขายแตกต่างกัน บางโรงงานซื้อผ่านโบรกเกอร์ บางโรงงานรับผลผลิตเข้าโรงงานในรูปฝักอ่อนทั้งเปลือก บางโรงงานรับผลผลิตในรูปฝักอ่อนทั้งเปลือกหรือตั้งขนาดมาตรฐานและราคาต่างกัน ทำให้มีการแก่งแย่งผลผลิตเข้าโรงงาน

การตลาดข้าวโพดฝักอ่อน

การตลาดภายในประเทศ

เนื่องจากการบริโภคข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องในประเทศส่วนใหญ่เป็นการบริโภคสด การบริโภคข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องจึงมีน้อย ฉะนั้น ข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องจึงเป็นสินค้าส่งออก โรงงานข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องเป็นแหล่งรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรมากที่สุด ประมาณว่าร้อยละ 70-80 ของผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนทั้งหมด จะผ่านเข้าโรงงานข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋อง โดยโรงงานบางแห่งจะรับซื้อจากเกษตรกรโดยตรงหรือจากพ่อค้าที่รวบรวมข้าวโพดทั้งเปลือกจากเกษตรกร และนำมาจ้างคนปอกเปลือกแล้วขายให้กับโรงงานอีกทีหนึ่ง

ปัญหาการตลาดภายในประเทศของข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง

1. โบรกเกอร์หรือนายหน้าพ่อค้าคนกลางที่รวบรวมผลผลิตส่งโรงงานแปรรูปบรรจุกระป๋องส่งจำหน่ายต่างประเทศขาดความรู้ และมักจะทำผิดสัญญาส่งผลผลิตไปให้โรงงานอื่นที่ให้ราคาผลผลิตที่ดีกว่า
2. เกษตรกรได้ราคาผลผลิตต่ำ เนื่องจากโรงงานแปรรูปบรรจุกระป๋องตั้งราคาซื้อข้าวโพดฝักอ่อนที่เปอร์เซ็นต์หรือปริมาณที่สูงเกินไปจนเกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติได้เกษตรกรจึงได้ราคาต่ำ
3. ขาดข้อมูลแนวโน้มพฤติกรรมผู้บริโภคในตลาด ซึ่งเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ตลาดต่างประเทศ

ตลาดที่สำคัญของข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทย คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกในปี พ.ศ. 2541 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 35.20 21.80 และ 10.20 การส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องของไทยมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 1,071.92 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2538 เป็น 1,760.28 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2541 คิดเป็นร้อยละของการเปลี่ยนแปลงเท่ากับ 54.22 หรือร้อยละ 21.41 ต่อปี (ตารางที่ 5)

ประเทศคู่แข่ง

สำหรับข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องนั้น ประเทศคู่แข่งชั้นของไทย คือ จีน ใต้หวัน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ โดยราคาข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทยต่ำกว่าใต้หวัน แต่สูงกว่าของประเทศอื่น ๆ ที่กล่าวมา ทั้งนี้เพราะสินค้าของใต้หวันคุณภาพดีกว่าของไทย แต่อย่างไรก็ตาม ไทยนั้นเป็นรองใต้หวันไม่มากนัก เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการผลิตด้วยการร่วมทุนจากใต้หวัน

ตารางที่ 5 ปริมาณการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง ไปต่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535-2544

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (ล้านตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2535	36.77	826.18
2536	34.56	756.20
2537	46.19	63.73
2538	50.43	1,071.92
2539	48.64	1,085.35
2540	59.59	1,598.43
2541	54.54	1,760.28
2542	51.67	1,432.32
2543	54.33	1,569.57
2544	61.46	1,784.24

ที่มา: (กรมศุลกากร, 2545)

ปัญหาการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทย

1. ปัญหาผลผลิตและคุณภาพของข้าวโพดฝักอ่อนยังไม่ได้มาตรฐาน ปัจจุบันถือว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ เนื่องจากเมื่อผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนไม่ได้มาตรฐานจะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง ทำให้ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทยไม่สามารถที่จะแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ ประเทศคู่แข่งจึงหันไปนำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องจากประเทศคู่แข่งที่ได้มาตรฐานตามที่ต้องการ

2. ต้นทุนในการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนออกสู่ตลาดไม่สม่ำเสมอ ทำให้ราคาข้าวโพดฝักอ่อนมีราคาสูงขึ้น รวมทั้งต้นทุนในการผลิตกระป๋องก็เพิ่มสูงขึ้นด้วย ส่งผลกระทบต่อข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและยังรวมถึงค่าระวางในการจัดส่งไปต่างประเทศที่มีราคาสูงด้วย

3. ปัญหาปริมาณสารเคมีตกค้างในปริมาณที่มากเกินไปกว่ามาตรฐานกำหนดไว้ ทำให้ประเทศคู่ค้าที่สำคัญโดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งให้ความสำคัญในด้านความปลอดภัยของสินค้ายิ่งกว่าคุณภาพของสินค้า จึงลดการนำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องจากประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ปัญหาการแข่งขันกันเองระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง ในด้านการตัดราคาข้าวโพดฝักอ่อนและราคาส่งออก ทั้งนี้เนื่องมาจากความต้องการข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องในตลาดต่างประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้นทำให้มีผู้ผลิตเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยซึ่งมีทุนดำเนินงานไม่มากนัก ทำให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรง

5. ปัญหาของการถูกตัดสิทธิทางภาษีศุลกากร (GSP) ของข้าวโพดฝักอ่อน ข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชผักที่ถูกสหภาพยุโรปตัดสิทธิทางภาษีศุลกากร (GSP) รวมถึงข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง โดยในช่วงแรกถูกตัดสิทธิฯ ร้อยละ 50 ตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ. 2540 ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2541 และตัดสิทธิฯ ร้อยละ 100 ตั้งแต่ มกราคม พ.ศ. 2542 จึงทำให้ข้าวโพดฝักอ่อนรวมถึงผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนที่ส่งออกไปตลาดสหภาพยุโรปลดลง ทั้งนี้เนื่องจากราคานำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนจากไทยจะเพิ่มสูงขึ้นตามภาษีนำเข้าที่สูงขึ้น มีผลทำให้ผู้นำเข้าในสหภาพยุโรปหันไปนำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนจากประเทศอื่น ซึ่งเสียภาษีนำเข้าต่ำกว่าแทน

6. ปัญหาการแข่งขันกับประเทศผู้ผลิตรายอื่น ๆ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐไต้หวันมีต้นทุนในการผลิตต่ำกว่าประเทศไทย เป็นต้น ถึงแม้ว่าคุณภาพข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศคู่แข่งจะมีคุณภาพต่ำกว่าไทย แต่ถ้าประเทศคู่แข่งสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพดีขึ้นประเทศไทยก็อาจได้รับส่วนแบ่งตลาดในผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องน้อยลง

กระทบจากการเปิดการค้าเสรีทางการค้าภายใต้ WTO ต่ออุตสาหกรรมข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง

ประเทศไทยมีข้อผูกพันทางด้านอัตราภาษีศุลกากรสินค้าเกษตร โดยที่พืชผักและผลไม้สด และผักผลไม้แปรรูป มีอัตราภาษีก่อนปี พ.ศ. 2538 เท่ากับ ร้อยละ 60 ส่วนอัตราภาษีในปี พ.ศ. 2547 จะลดลงเหลือร้อยละ 40 และ 30-40 ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

ผลประโยชน์จากการที่ประเทศไทยได้รับจากการเป็นสมาชิก WTO

1. มูลค่าการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทยไปยังประเทศสมาชิก WTO จะขยายตัวต่อเนื่องและมีเสถียรภาพเนื่องจากประเทศสมาชิกทุกประเทศจะต้องลดภาษีตามข้อผูกพันลงเฉลี่ยร้อยละ 40 และประเทศไทยได้เจรจากับประเทศคู่ค้าที่สำคัญเพื่อขอลดหย่อนภาษีศุลกากรลงเกือบทุกรายแล้ว

2. สินค้าข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทยจะมีโอกาสส่งออกได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเดิมมีการเปิดตลาดสินค้าเกษตรจะต้องเปิดตลาดสินค้าเกษตรให้กว้างขึ้น โดยนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากจะต้องลดภาษีศุลกากรให้ต่ำลงแล้วยังต้องยกเลิกมาตรการจำกัดการนำเข้าสินค้าบางรายการที่ใช้อยู่แล้วเปลี่ยนไปใช้ระบบโควตาภาษีแทน

3. ผู้ผลิตของไทยจะสามารถวางแผนการผลิตและการตลาดได้ชัดเจน เนื่องจากประเทศคู่ค้ามีข้อผูกพันที่จะต้องลดอัตราภาษีลงสู่อัตราที่ผูกพัน โดยมีกำหนดเวลาที่แน่นอน คือ 5 ปี สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมและ 10 ปี สำหรับสินค้าเกษตร

4. การเปิดตลาดการค้าด้วยการลดอัตราภาษีศุลกากร รวมทั้งยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษีศุลกากรระหว่างประเทศสมาชิกจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยที่สามารถขยายตลาดได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งเป็นการป้องกันมิให้ประเทศใหญ่ใช้อำนาจแต่เพียงฝ่ายเดียวในการกีดกันการนำเข้า

ตารางที่ 6 ข้อผูกพันทางด้านอัตราภาษีศุลกากรสินค้าเกษตร โดยทั่วไปของไทยในองค์การการค้าโลก (WTO) (หน่วย: ร้อยละ)

ประเภทสินค้า	อัตราภาษีก่อนปี 2538	อัตราภาษีในปี 2547
ผักและผลไม้สด	60	40
ผักและผลไม้แปรรูป	60	30-40

ที่มา: (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2543 ก)

ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรี

1. การแข่งขันทางการส่งออกจะทวีความรุนแรงขึ้นและจะมีมาตรการกีดกันทางการค้ารูปแบบใหม่มากขึ้น
2. กฎระเบียบระหว่างประเทศจะเข้ามามีบทบาทต่อกิจกรรมภายในประเทศมากขึ้น
3. เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น จึงต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
4. การแข่งขันในประเทศจะรุนแรงมากขึ้น เพราะจะต้องเปิดตลาดของไทยต่อนานาประเทศเช่นกัน

สำหรับสหภาพยุโรปเริ่มมีการตัดสิทธิพิเศษ (General Specialize Preference: GSP) กับสินค้าผักกระป๋องและผักแปรรูปของไทย โดยในปี พ.ศ. 2540 ได้ตัดสิทธิพิเศษ (GSP) ลงร้อยละ 50 และในปี พ.ศ. 2542 จะตัดสิทธิพิเศษ (GSP) 100 เปอร์เซ็นต์ มีผลทำให้ผักกระป๋องและผักแปรรูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของไทยต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงขึ้น โดยข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องต้องเสียอัตรากำหนดนำเข้า ร้อยละ 7.50 (ตารางที่ 7)

สำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียนจะต้องดำเนินการลดอัตรากำหนดของฝักกระป๋องและฝักแปรรูปลงให้เหลือร้อยละ 0-5 ภายในปี พ.ศ. 2546

ตารางที่ 7 สภาพก่อนและหลังการตัดสิทธิพิเศษ (GSP) ของสหภาพยุโรป (หน่วย: ร้อยละ)

ประเภทสินค้า	ก่อนตัดสิทธิพิเศษ	สิทธิพิเศษ	ตัดสิทธิพิเศษ ร้อยละ 50	ตัดสิทธิพิเศษ ร้อยละ 100
		ใหม่		
หน่อไม้กระป๋อง	20.00	18.10	19.70	21.30
ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง	3.00	6.40	6.90	7.50
พืชฝักคองด้วยน้ำส้มและ ฝักอื่น ๆ ผสมกันปรุงแต่ง	11.00	14.90	18.10	21.30

ที่มา: (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2543 ข)

กฎระเบียบการนำเข้าที่สำคัญของประเทศสหรัฐอเมริกา

ขั้นตอนการนำเข้าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์อาหารของบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาจากต่างประเทศนั้นสามารถแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การนำเข้าโดยบริษัทขายส่งและบริษัทซูเปอร์มาร์เก็ตเชน (Supermarket Chain) ซึ่งจะนำเข้าสินค้าอาหารเพื่อจำหน่ายในตลาดของคนสหรัฐอเมริกาหรือตลาดหลัก (Main Steam Market) ซึ่งอาจเป็นซูเปอร์มาร์เก็ตหรือร้านขายของในราคาถูก (Discount Store) หรือตลาดร้านสะดวกซื้อ (Convenience Store) ในบรรดาตลาดหลักเหล่านี้สินค้าอาหารจากไทยส่วนใหญ่จะเป็นพวกอาหารกระป๋อง เช่น หน่อไม้กระป๋อง สับปะรดกระป๋อง ฝักกระป๋องและฝักแปรรูป เป็นต้น ซึ่งสินค้าเหล่านี้จะติดตราบริษัทผู้นำเข้าสหรัฐอเมริกา พร้อมทั้งมาตรฐานที่ทางสหรัฐได้กำหนดไว้ และส่วนใหญ่จะซื้อโดยตรงจากโรงงานผู้ผลิตในประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การนำเข้าโดยบริษัทสหรัฐอเมริกาซึ่งมีเจ้าของเป็นคนเอเชีย เช่น จีน ไทย ลาว เวียดนาม เป็นต้น บริษัทเหล่านี้จะนำเข้าสินค้าอาหารจากประเทศไทยเกือบทุกชนิดที่นิยมบริโภคโดยคนเอเชียเป็นส่วนใหญ่ หรือจำหน่ายในตลาดกลุ่มคนเอเชีย (Oriental Market) บริษัทเหล่านี้ส่วนใหญ่จะซื้อกับบริษัทส่งออกในประเทศและจะใช้ตราของโรงงานหรือบริษัทส่งออกของไทย ในบางกรณีโรงงานผู้ผลิตในประเทศจะมีการขายตรงหรือให้บริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นตัวแทนจำหน่าย โดยเฉพาะสินค้าไทยที่ติดตลาดคนเอเชียในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นที่น่าสังเกตว่าตลาดคนเอเชียในสหรัฐอเมริกามีการขยายตัวและมีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์อาหารจากประเทศไทยจำนวนมาก และแข่งขันกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์อาหารจากประเทศเวียดนามและจากประเทศฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดแถบมลรัฐแคลิฟอร์เนียและตามมลรัฐหรือเมืองที่มีคนเอเชียอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ลอสแอนเจลิส และนิวยอร์ก เป็นต้น

กฎระเบียบพิเศษในการนำเข้า

1. การนำเข้ากระป๋องจำพวกมีกรดและทำให้มีกรดต่ำ

ตามกฎระเบียบของ United State of Food and Drug Association (USFDA) การนำเข้าอาหารกระป๋องจำพวกที่ปรับให้เป็นกรดและที่มีกรดต่ำ (Acidified and Low – Acid Canned Food: LACF) เข้าสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องมีการขึ้นทะเบียนของผู้ผลิตหรือโรงงาน (Establishment Registration) กับ USFDA ซึ่งกฎระเบียบนี้ได้เริ่มต้นบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2522 การขึ้นทะเบียนผู้ผลิตตามกฎหมายนี้ใช้กับผู้ผลิตทั้งในสหรัฐอเมริกาและต่างประเทศที่ส่งผลิตภัณฑ์ LACF จำหน่ายในสหรัฐอเมริกา การจดทะเบียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการตรวจสอบถึงขบวนการผลิตหรือกรรมวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์ LACF ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและสามารถที่จะตรวจสอบและควบคุมได้เมื่อเกิดปัญหาใดๆ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย

โดยสังเขป การขึ้นทะเบียนผู้ผลิตสำหรับโรงงานผู้ผลิตที่ไม่อยู่ในสหรัฐอเมริกาและจะส่งผลิตภัณฑ์ LACF ไปจำหน่ายในสหรัฐอเมริกาก็ต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. ขึ้นทะเบียนของผู้ผลิตหรือ โรงงาน (Establishment Registration) กับ USFDA เพื่อขอทะเบียนผู้ผลิตอาหารกระป๋อง (Food Canning Establishment: FCE Number) โดยการกรอกแบบฟอร์ม Food and Drug Association (FDA) 1998

2. ขึ้นกรรมวิธีการผลิต โดยการกรอกแบบฟอร์ม FDA ซึ่งผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดจะต้องกรอกแบบฟอร์มแยกออกจากกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งนี้ทั้ง 2 ขั้นตอนควรจะทำควบคู่กันไป และโดยทั่วไปแล้วบริษัทผู้นำเข้ารายใหญ่ในสหรัฐอเมริกาจะช่วยจัดการขอขึ้นทะเบียนและกรรมวิธีการผลิตให้กับโรงงานผู้ผลิตที่ได้ขายผลิตภัณฑ์ให้ อย่างไรก็ตามสำหรับบริษัทนำเข้ารายเล็กในสหรัฐอเมริการวมทั้งผู้ส่งออกรายเล็กในประเทศไทยบางครั้งไม่สามารถดำเนินการขึ้นทะเบียนผู้ผลิตให้กับโรงงานผู้ผลิตในประเทศไทย ทำให้ผลิตภัณฑ์ของโรงงานเหล่านี้ถูกกักกันที่ท่าเรือนำเข้าในสหรัฐอเมริกาเพราะไม่เป็นไปตามกฎระเบียบของ USFDA

การขึ้นทะเบียนผู้ผลิตและการยื่นกรรมวิธีการผลิตดังกล่าว ทาง USFDA ไม่เก็บค่าธรรมเนียม และทาง USFDA จะแจ้งให้ผู้ยื่นทราบเมื่อได้รับเอกสาร ทางผู้ยื่นจะได้รับการแจ้งจาก USFDA ก็ต่อเมื่อมีการกรอกผิดหรือเอกสารไม่ครบ อันที่จริงแล้ว USFDA จะตรวจสอบความถูกต้องของกรรมวิธีการผลิตของผลิตภัณฑ์ทาง LACF แต่ละชนิดของโรงงาน โดยเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านความปลอดภัยทางอาหาร และเมื่อทุกอย่างถูกต้องแล้ว ทาง USFDA จะให้เลขที่ FCE ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่ากรรมวิธีการผลิต LACF ของผู้ผลิตได้รับการอนุมัติจาก USFDA แต่เป็นหน้าที่ของโรงงานผู้ผลิตที่จะต้องให้ความแน่ใจว่าทุกกรรมวิธีการผลิตของ โรงงานนั้นเพียงพอก่อนที่จะทำการผลิต

สำหรับผลิตภัณฑ์อาหารกระป๋องที่จัดว่าเป็นพวกที่มีกรดต่ำ หรือ LACF นั้น ทาง USFDA ได้กำหนดลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีระดับค่า pH สูงกว่า 4.6 และปริมาณน้ำอิสระ (Water Activity) มากกว่า 0.85
2. ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ปิดสนิท (Hermetic Container)
3. ใช้ความร้อนฆ่าเชื้อจุลินทรีย์
4. โดยปกติจะวางจำหน่ายโดยไม่ตั้งเก็บรักษาไว้ในตู้เย็น

การนำเข้าผลิตภัณฑ์ LACF ของสหรัฐอเมริกานั้น ผู้นำเข้าจะต้องแน่ใจว่าผลิตภัณฑ์ LACF นั้นได้ขึ้นทะเบียนและได้หมายเลข FCE แล้ว ไม่เช่นนั้นจะต้องทำการขอขึ้นทะเบียน โรงงานก่อน ทั้งนี้การนำเข้าผลิตภัณฑ์ LACF ของสหรัฐอเมริกาจะต้องมีเอกสารเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

1. ชื่อผู้ที่ได้จดทะเบียนกรรมวิธีการผลิตของ LACF สถานที่ของการผลิตและการบรรจุผลิตภัณฑ์ LACF

2. หมายเลข Food Canning Establishment (FCE)

3. เอกสารแสดงการยื่น (Submission Identifier (s)) หรือ SID ของกรรมวิธีการผลิตซึ่งได้ยื่นต่อ USFDA

4. ชื่อผลิตภัณฑ์ LACF ระบุรูปร่างหรือรูปแบบของกรรมวิธีการผลิตที่ได้ยื่นต่อ USFDA บนฉลาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ขนาดและลักษณะของเครื่องบรรจุภัณฑ์ในระบบการวัดเป็นนิ้ว

ถ้าเอกสารดังกล่าวข้างต้นไม่มีตามที่ระบุไว้ เจ้าหน้าที่สามารถส่งการกักกันสินค้าได้จนกว่าจะได้รับเอกสารครบ

2. การกักกันสินค้า (Detention)

การกักกันสินค้านำเข้าสหรัฐอเมริกา โดยทั่วไปสามารถแบ่งการกักกันออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การกักกันสินค้าที่ตรวจพบว่าไม่ถูกต้องตามกฎระเบียบ ซึ่งมี 2 กรณี คือ

1.1 การตรวจเอกสารประกอบ (Documentation Examination) การยื่นขอการนำเข้าต่อศุลกากรนั้นหากพบว่าไม่ครบ หรือมีข้อผิดพลาด หรือไม่ตรงกับข้อความที่ระบุ เช่น พบว่าอาหารกระป๋องจำพวกกรดต่ำ LACF ผู้ผลิตไม่ได้ขึ้นทะเบียน เป็นต้น

1.2 การตรวจสอบวิเคราะห์สินค้า (Observation Inspection and Physical Examination) ที่นำเข้าแล้วพบว่าไม่ได้มาตรฐานตามกฎระเบียบหรือละเมิดต่อกฎหมายอาหาร ทั้งนี้ การตรวจสอบนั้นอาจกระทำโดยประสาทสัมผัสและหรือการสุ่มตัวอย่างโดยเจ้าหน้าที่ USFDA การสุ่มตัวอย่างนั้น เจ้าหน้าที่จะสุ่มตัวอย่างสินค้าที่นำเข้าจำนวน 24 ตัวอย่าง ถ้าตรวจพบว่าในจำนวนนี้มี 1 ตัวอย่างที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือละเมิดกฎระเบียบสินค้านำเข้านี้จะถูกกักกันทั้งหมด เช่น การตรวจพบว่ามีขนสัตว์/เส้นผม หรือการติดฉลากที่ไม่ถูกต้อง หรือปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ เป็นต้น

2. การกักกันสินค้าโดยอัตโนมัติ (Automatic Detention) เป็นการกักกันสินค้าที่นำเข้าสหรัฐอเมริกา โดยที่ยังมิได้มีการตรวจสอบวิเคราะห์สินค้านั้นจากเจ้าหน้าที่ของ USFDA ทั้งนี้ เนื่องจากสินค้านั้นเป็นสินค้าอันตรายต่อสุขภาพผู้บริโภค การประกาศรายการการกักกันสินค้าโดยอัตโนมัติของทางสหรัฐอเมริกานั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท

2.1 ผู้ผลิตหรือบริษัทที่ถูกกักกันโดยอัตโนมัติ (Manufacturer Automatic Detention) เป็นกรณีที่สินค้าจากผู้ผลิตหรือจากบริษัทต่างประเทศที่ส่งเข้าสหรัฐอเมริกาถูกตรวจพบว่าละเมิดกฎหมายอาหารเป็นจำนวนมากกว่า 3 ครั้งภายในระยะเวลา 6 เดือน หรือมากกว่าร้อยละ 25 ของสินค้านิตเดียวกันจากผู้ผลิตหรือบริษัทรายเดียวกันที่ส่งเข้าสหรัฐอเมริกาที่ถูกกักกัน โดย USFDA ภายในระยะเวลา 6 เดือน

2.2 รายประเทศที่ถูกกักกันโดยอัตโนมัติ (Country-Wide Automatic Detention) กล่าวคือ สินค้าชนิดที่นำเข้าจากประเทศหนึ่งไม่ว่าผลิตโดยผู้ผลิตหรือบริษัทใด ๆ ก็ตาม จะถูกกักกันโดยอัตโนมัติ ถ้าหากได้มีการตรวจพบสินค้านำเข้านั้นมีการละเมิดกฎหมายอาหารของสหรัฐอเมริกาในกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.1 ผู้ผลิตหรือบริษัทส่งออกของประเทศนั้นถูกกักกันสินค้าชนิดเดียวกันมากกว่า 12 ครั้ง ในระยะเวลา 6 เดือน

2.2.2 ผู้ผลิตหรือบริษัทผู้ส่งออกของประเทศนั้นถูกกักกันมากกว่าร้อยละ 25 ของสินค้าที่ตรวจสอบจากประเทศนั้นในระยะเวลา 6 เดือน

2.2.3 ผู้ผลิตหรือบริษัทส่งออกจำนวนมากจากประเทศนั้น ที่ถูกกักกันสินค้าชนิดเดียวกัน

จากกฎหมายขั้นตอนการนำเข้าหรือผลิตภัณฑ์อาหารเกษตรของสหรัฐอเมริกา ดังที่ได้กล่าวมานั้นพอที่จะสรุปประเด็นที่จะพิจารณา ดังนี้

1. กฎหมายอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแม่บทในการควบคุมมาตรฐานและความปลอดภัยของอาหารที่กำหนดในสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะอาหารนั้นจะผลิตภายในประเทศหรือสั่งเข้าจากต่างประเทศ ภายใต้กฎหมายนี้มีการแก้ไขเพิ่มเติมและกำหนดเพิ่มเติม เช่น การปิดเอกสารที่ใช้การประกอบอาหาร ระดับของจุลินทรีย์ พร้อมทั้งมาตรฐานรายสินค้าและผลิตภัณฑ์ และระบบควบคุมความปลอดภัยของอาหาร เป็นต้น

2. ตลาดเอเชียในสหรัฐอเมริกานั้นมีการแข่งขันกันมากระหว่างผู้นำเข้าจากประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย และบางครั้งเกิดปัญหาด้านการปลอมแปลงตราหรือยี่ห้อสินค้าที่ติดตลาดแล้ว โดยเฉพาะตราและสินค้าจากประเทศไทย ซึ่งจะก่อเกิดความเสียหายต่อการส่งออกสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เกษตรไทยได้

3. การกักกันสินค้าหรือผลิตภัณฑ์อาหารจากประเทศไทยนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่ได้มาตรฐานของสินค้า (ตารางที่ 8) เช่น ขนสัตว์หรือเส้นผมปะปนอยู่หรือมีการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ เป็นต้น ซึ่งปัญหาที่ว่านี้สามารถแก้ไขได้โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและมาตรฐานการผลิตของไทย สำหรับการถูกกักกันเนื่องจากการปิดฉลากไม่ถูกต้อง การไม่ได้ขึ้นทะเบียนผู้ผลิตและแสดงกระบวนการผลิตนั้นสามารถที่จะลดลงได้ โดยการให้บริการแก่ผู้ส่งออกไทยด้านข่าวสารและแหล่งข้อมูล พร้อมทั้งความช่วยเหลือ ซึ่งสามารถสร้างโครงการเพื่อการแก้ไขปัญหานี้โดยความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน

4. การบังคับใช้ระบบ HACCP สำหรับอาหารทะเลในสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะเริ่มใช้ในวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ทางผู้ผลิตอาหารทะเลในประเทศไทยนั้นจะไม่มีปัญหาในการทำตามกฎระเบียบนี้ ทั้งนี้ผู้ประกอบการทั้งฝ่ายไทยและสหรัฐอเมริกาได้มีการติดต่อและเตรียมการมาในระดับหนึ่งแล้ว โดยเฉพาะสมาคมอุตสาหกรรมอาหารของสหรัฐอเมริกา (Association of Food Industries: AFI) ได้จัดโครงการให้บริการและคำปรึกษาด้านระบบ HACCP แก่สมาชิกผู้ประกอบการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การโรงงานและพ่อค้า ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้สามารถขึ้นทะเบียนขอรับรองระบบ HACCP ในการควบคุมการผลิตภัณฑตามความต้องการของทางสหรัฐอเมริกา (ปริญญา, 2545)

ตารางที่ 8 ผลกระทบต่ออาหารกระป๋องและแปรรูปที่ถูกกักกันด้วยเหตุผลต่าง ๆ โดย FDA ของสหรัฐอเมริกา

ประเภทสินค้า	ไม่ได้ขึ้น	ไม่ได้ขึ้น	ฝ่าฝืนกฎ อาหารกรด	ฉลากผิด	สกปรกจาก แมลง
	กระบวนการ	ทะเบียน			
	ผลิต	ผู้ผลิต			
หน่อไม้กระป๋อง	28	2	1	-	2
ข้าวโพดฝักอ่อน กระป๋อง	4	-	1	1	-
รวม	32	2	2	1	2

ที่มา: (องค์การอาหารและยาของสหรัฐอเมริกา, 2541)

บทบาทและความสำคัญของ GMP ในระบบอุตสาหกรรมข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องส่งออก

1. เป็นข้อกำหนดสากลที่ WTO ใช้อ้างอิง ในความตกลงด้านการบังคับใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Agreement of the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures หรือ SPS) ของ WTO ได้ขอให้มีการปรับข้อกำหนดของประเทศต่าง ๆ เข้าหากันโดยยึดตามมาตรฐานระหว่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารกำหนดให้อ้างอิงตามมาตรฐานของ Codex เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจด้านความปลอดภัยของอาหาร ในการระงับกรณีพิพาทการค้าระหว่างประเทศ และเป็นเกณฑ์ที่ประเทศต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดในกฎหมายของประเทศ ซึ่งหากประเทศสมาชิกของ WTO จะออกกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดกว่าข้อกำหนดของ Codex จะต้องมีความเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ที่เพียงพอที่จะพิสูจน์ให้เห็นว่าข้อกำหนดของ Codex ไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคในประเทศนั้น ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติด้านสุขลักษณะอาหารจัดเป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของอาหารที่ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ เป็นต้นว่า สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปได้มีการนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดตามกฎหมายของประเทศ เพื่อควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารทั้งที่ผลิตในประเทศและอาหารที่นำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งรวมถึงการนำระบบ HACCP มาใช้เป็นมาตรการบังคับแก่ประเทศคู่ค้าด้วย

2. ช่วยสร้างความมั่นใจในเรื่องคุณภาพลดการสูญเสียจากอาหารที่ไม่ปลอดภัย ในการค้าระหว่างประเทศผู้ส่งออกจำเป็นต้องรักษาชื่อเสียงโดยการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ปลอดภัยและต้องรักษามาตรฐานการผลิตไว้ให้ได้ Codex Code of Practices เป็นข้อกำหนดที่สามารถนำมาใช้เพื่อบรรลุดูวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ เนื่องจากในการจัดทำ Code of Practices นั้น Codex ตระหนักดีว่าคุณภาพของอาหารเป็นเรื่องที่จะต้องสร้างขึ้นมาและต้องให้ความสำคัญในทุกขั้นตอน

ในอดีตเราได้ให้ความสำคัญในเรื่องการควบคุมคุณภาพ โดยการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุดท้ายเพื่อตรวจสอบสิ่งที่ดีแยกจากสิ่งที่ไม่ดี ซึ่งเท่ากับว่าผู้ตรวจสอบเท่านั้นที่เป็นผู้รับผิดชอบต่อคุณภาพ แต่การควบคุมคุณภาพในแบบเดิมนั้นยังสามารถจะได้ผลที่สมบูรณ์ เนื่องจากการใช้วิธีทางสถิติในการควบคุมและสุ่มตัวอย่าง ไม่ว่าจะวิธีใดยังมีข้อจำกัดในตัว และเมื่อผู้มีหน้าที่ในการรับผิดชอบควบคุมความปลอดภัยของอาหารไม่มีมาตรการใดที่จะมั่นใจได้ว่าอาหารปลอดภัยก็อาจต้องมีการสุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้การไม่ยอมรับ (reject) สินค้าน้อยลง แต่วิธีนี้มีได้เพิ่มความคุ้มครองให้แก่ผู้บริโภค วิธีที่ดีที่สุดก็คือ ควรป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา จึงควรมีการจัดการที่ดีตั้งแต่ต้น ทุกครั้งและตลอดกระบวนการดีกว่าการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุดท้าย เพื่อตัดสินใจว่าจะยอมรับผลิตภัณฑ์นั้น ได้หรือไม่ไม่ต้องคัดทิ้ง แนวคิดใหม่ในการประกันคุณภาพนี้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างคุณภาพและเป็นผู้ตรวจสอบด้วย คุณภาพของผลิตภัณฑ์ถูกตรวจสอบตลอดกระบวนการผลิตคุณภาพจึงเป็นความรับผิดชอบของทุกคน

ข้อกำหนดใน Codex Code of Practices ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องในลักษณะที่เป็นการป้องกันและสามารถตรวจสอบพบปัญหาได้ก่อนที่ผลิตภัณฑ์ถึงมือผู้บริโภค กล่าวคือ ได้ให้ความสำคัญที่จะต้องมั่นใจได้ว่า มีการใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพและปลอดภัย มีกระบวนการแปรรูปหรือผลิต รวมทั้งการปฏิบัติต่ออาหารอย่างถูกสุขลักษณะในขั้นตอนต่าง ๆ หรือก็คือ มีการปฏิบัติงานที่ดีในทุกขั้นตอนตลอด เพราะหากมีขั้นตอนใดที่ผิดพลาดก็จะส่งผลกระทบไปถึงขั้นตอนอื่น ๆ ทำให้ขาดประสิทธิภาพไปด้วย ซึ่งปัญหานี้มักพบเสมอในทางปฏิบัติ วิธีการของ Codex นี้จะช่วยให้สามารถผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน และลดโอกาสที่จะเกิดของเสียหรือผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานหรือไม่ปลอดภัย จึงทำให้ Codex Code of Practices เป็นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยอมรับของผู้ประกอบการที่ต้องการพัฒนาคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารที่ผลิตขึ้น และประเทศผู้นำเข้าให้ความเชื่อถือ

การที่ Code of Practices สามารถช่วยลดการสูญเสียจากอาหารที่ไม่ปลอดภัยได้ ก็เนื่องจากการจัดการด้านสุขลักษณะอาหารที่ระบุไว้ใน Code of practices ของ Codex ได้อาศัยแนวคิดที่เรียกว่า“hurdle concept” ซึ่งเป็นการสร้างความปลอดภัยให้แก่อาหาร โดยพยายามสร้างสิ่งกีดขวางหลาย ๆ อย่างเพื่อป้องกันการปนเปื้อนและการเจริญเติบโตของเชื้อจุลินทรีย์ให้ได้มาก

บทบาทและความสำคัญของ ISO 9000 ในอุตสาหกรรมส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง

1. ช่วยเพิ่มภาพลักษณ์ในด้านคุณภาพสร้างความเชื่อมั่นให้ลูกค้า ในช่วงเวลาที่ไม่กี่ปีที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าเรื่องของคุณภาพกำลังเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทั้งในและต่างประเทศ มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องการได้รับรองระบบการจัดการคุณภาพเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการนำมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000 มาใช้พัฒนาและยกระดับการบริหารการดำเนินงานขององค์กร จะสามารถสร้างความมั่นใจว่าองค์กรสามารถผลิตและให้บริการเป็นไปตามที่ลูกค้าต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสม่ำเสมอ นอกจากนี้การได้รับการรับรองตามมาตรฐานระบบคุณภาพของ ISO ย่อมเป็นการยกระดับคุณภาพการดำเนินงานขององค์กรให้มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพและสามารถควบคุมได้ครบวงจร องค์กรธุรกิจข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000 จะช่วยให้ได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากกลุ่มเป้าหมายหรือลูกค้าทางธุรกิจอย่างกว้างขวาง

2. ช่วยขจัดปัญหาข้อโต้แย้งและการกีดกันทางการค้า ดังได้กล่าวแล้วว่าปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศเป็นระบบเสรีและมีแนวโน้มการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ต้องมีมาตรการตั้งรับการแข่งขันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพและบริการให้สูงขึ้น โรงงานที่มีระบบการจัดการคุณภาพในทุกขั้นตอนการผลิตเท่านั้นที่จะรับประกันได้ว่าคุณภาพของสินค้าดีสม่ำเสมอและสร้างความไว้วางใจให้แก่ลูกค้าได้ จึงทำให้การรับรองระบบคุณภาพเริ่มทวีความสำคัญมากขึ้นในการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเมื่อมีแรงกดดันจากลูกค้า อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขของ WTO สำหรับมาตรการขจัดอุปสรรคทางเทคนิคได้กำหนดให้มีการปรับมาตรฐานให้สอดคล้องกันในเรื่องการตรวจสอบ และรับรอง โดยใช้มาตรฐานสากล รวมทั้งให้มีการยอมรับร่วมในผลการตรวจสอบและรับรอง โดยใช้มาตรการการรับรองระบบงานของหน่วยงานรับรองที่ให้บริการด้านต่าง ๆ ดังนั้น การได้รับรองระบบการบริหารงานคุณภาพตามมาตรฐาน จึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วยขจัดปัญหาการกีดกันอย่างไม่เป็นธรรม และลูกค้าไม่จำเป็นต้องมีการตรวจสอบคุณภาพซ้ำ ช่วยประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย

3. ช่วยลดการสูญเสียและประหยัดค่าใช้จ่ายการบริหาร ระบบคุณภาพทำให้มีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารคุณภาพทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนสุดท้ายในกระบวนการผลิตทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดการสูญเสียจากการดำเนินที่ไม่มีคุณภาพและประหยัดค่าใช้จ่าย การจัดการองค์กร การบริหารงานการผลิต ตลอดจนการให้บริการที่มีระบบและมีประสิทธิภาพจึงเท่ากับเป็นการช่วยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการได้ในลักษณะที่คุ้มทุนและประหยัดค่าใช้จ่ายในระยะยาว ช่วยให้สามารถสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง

แนวทางในการจัดการใช้ GMP และ ISO ในอุตสาหกรรมข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง

ในการจัดการระบบคุณภาพสำหรับอุตสาหกรรมข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องควรมีการดำเนินงานตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การนำ GMP หรือหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับสุขลักษณะอาหารตามข้อกำหนดใน Recommended International Code of Practice – General Principle of Food Hygiene ไปประยุกต์ใช้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

การศึกษาทำความเข้าใจในข้อกำหนด ซึ่งอาจจำเป็นต้องจัดให้มีการฝึกอบรมเพิ่มเติมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในระดับหัวหน้างาน

ประกาศนโยบายขององค์กรในการจัดการด้านสุขลักษณะของโรงงาน โดยผู้บริหารระดับสูง

จัดทำแผนการดำเนินงานแล้วฝึกอบรมทำความเข้าใจให้กับพนักงานทุกระดับ

จัดการฝึกอบรมสุขลักษณะขั้นพื้นฐานให้แก่พนักงานระดับปฏิบัติทุกคน

ปฏิบัติงานถูกต้องตามหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะอาหารที่กำหนดไว้มีการตรวจเฝ้าระวังตรวจติดตามภายในและทบทวนระบบการปฏิบัติงาน เพื่อประกอบการปรับปรุงแก้ไขและป้องกันมิให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก และเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

อาจดำเนินการเพื่อขอการรับรองจากหน่วยงานที่สามไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน

สำหรับอุตสาหกรรมข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดใน Code of Principle for Low – Acid Canned Foods ควบคู่ไปกับข้อกำหนดตามหลักเกณฑ์ทั่วไป เพื่อให้แน่ใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในความปลอดภัยของอาหาร ซึ่งในหลายประเทศโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ได้ประกาศเป็นข้อบังคับให้ต้องปฏิบัติตาม

2. การนำระบบ HACCP มาประยุกต์ใช้เพื่อให้สามารถเพิ่มความมั่นใจในความปลอดภัยของอาหารในกรณีที่โรงงานมีความพร้อม กล่าวคือ มีการจัด โปรแกรมพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้สามารถมั่นใจในเรื่องของสุขลักษณะในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโรงงาน และของผู้ปฏิบัติที่อาจจะกระทบต่อการปฏิบัติงานแล้ว อาจนำระบบ HACCP เพื่อช่วยให้มีความมั่นใจในความปลอดภัยในขั้นตอนการควบคุมการปฏิบัติงาน ซึ่งปัจจุบันหลายประเทศได้เริ่มมีกฎระเบียบบังคับให้โรงงานอุตสาหกรรมอาหารต้องนำระบบ HACCP มาใช้ เพื่อให้สามารถมั่นใจว่าอาหารที่ผลิตขึ้นปลอดภัย

สำหรับขั้นตอนการนำระบบ HACCP มาประยุกต์ใช้โดยหลักแล้วจะคล้ายคลึงกับการจัดการเรื่อง GMP แต่จำเป็นจะต้องมีการประชุมฝ่ายผู้บริหาร เพื่อขอการสนับสนุนในการจัดระบบ HACCP และจัดตั้ง HACCP team ขึ้น เพื่อทำหน้าที่วิเคราะห์อันตรายในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต มาตรการในการควบคุมอันตรายและพิจารณาจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม รวมทั้งกำหนดค่าวิกฤต กำหนดวิธีการตรวจเฝ้าระวังการปฏิบัติการแก้ไข และการทวนสอบระบบ HACCP ที่จัดทำขึ้น ตลอดจนกำหนดวิธีการจัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ

ในทำนองเดียวกับ GMP ผู้ประกอบการสามารถขอให้หน่วยงานรับรองให้การรับรองระบบ HACCP เพื่อการนำผลรับรอง ไปใช้โฆษณาและประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนภาพลักษณ์และความเชื่อถือในผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น

3. การนำระบบบริหารงานคุณภาพตามมาตรฐาน ISO 9000 มาประยุกต์ใช้ เมื่อมีการจัดการ GMP และ HACCP ในโรงงานอุตสาหกรรมแล้วเท่ากับว่าโรงงานมีความพร้อมที่จะพัฒนาเข้าสู่ระบบคุณภาพ ISO 9000 ได้อย่างมั่นคง ซึ่งขั้นตอนการเตรียมองค์กรเข้าสู่ระบบคุณภาพ ISO 9000 มีดังนี้

ทบทวนสถานภาพกิจการการปัจจุบันและศึกษาอนุกรรมการมาตรฐาน ISO 9000 ก่อนว่า กิจการเหมาะสมที่จะนำ ISO 9001 หรือ ISO 9002 มาใช้

จัดทำแผนการดำเนินงานและระบบเอกสารแล้วฝึกอบรมทำความเข้าใจให้กับพนักงานทุกระดับ

นำระบบบริหารคุณภาพไปปฏิบัติ ในระยะแรกอาจพบข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบคุณภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อดีของการใช้ GMP และ ISO ในระบบอุตสาหกรรมข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง

1. มีการบริหารจัดการด้านคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อย่างมีระบบ
2. เกิดภาพพจน์ที่ดีต่อองค์กรและผลิตภัณฑ์
3. สามารถประหยัดค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะการลดการค่าใช้จ่ายการผลิตที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในด้านความปลอดภัย
4. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาด
5. เกิดการปรับปรุงคุณภาพสินค้าหรือบริการ
6. เพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน
7. เป็นที่พึงพอใจของลูกค้า
8. ลดข้อร้องเรียนจากลูกค้า
9. สร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการกับลูกค้า
10. พัฒนาบุคลากรและทรัพยากรของผู้ผลิตให้ได้ประโยชน์เต็มๆ มากขึ้น พนักงานมีจิตสำนึกในเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารมากขึ้น และมีการทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบ (ทิพย์, 2544)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

เนื้อหาบทนี้จะเนื้อหาเป็นส่วนของการวิเคราะห์หาดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องจากประเทศไทยและของประเทศคู่แข่งไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา โดยค่าดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏนี้จะแสดงค่าความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยและของประเทศคู่แข่งไปยังสหรัฐอเมริการว่ามีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบหรือไม่

ผลการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏนี้จะป็นข้อมูลเบื้องต้นซึ่งจะบ่งบอกถึงความสามารถในการแข่งขันในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา กับประเทศคู่แข่ง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มูลค่าการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มที่ลดลง โดยในปี พ.ศ. 2537 มีมูลค่าการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องสูงสุด คือ 21.40 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีมูลค่าต่ำสุดในปี พ.ศ. 2543 คือ 6.83 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในส่วนของมูลค่าการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศจีนไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าที่ไม่แน่นอน โดยในปี พ.ศ. 2539 มีมูลค่าการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องสูงสุด คือ 33.11 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีมูลค่าต่ำสุดในปี พ.ศ. 2538 คือ 18.55 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในส่วนการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศสเปนไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าการส่งออกที่สูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2543 มีมูลค่าการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องสูงสุด คือ 50.99 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีมูลค่าต่ำสุดในปี พ.ศ. 2538 คือ 38.19 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในส่วนการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศเม็กซิโกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าการส่งออกที่สูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2542 มีมูลค่าการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องสูงสุด คือ 14.80 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีมูลค่าต่ำสุดในปี พ.ศ. 2538 คือ 7.18 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

**ตารางที่ 9 มูลค่าการนำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากต่างประเทศ
ระหว่างปี พ.ศ. 2537-2543 (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)**

ปี พ.ศ.	สเปน	จีน	ไทย	เม็กซิโก	ประเทศ อื่น ๆ	มูลค่านำเข้ารวม
2537	46.75	20.60	21.40	7.70	23.98	125.91
2538	34.19	18.55	21.13	7.18	33.76	120.84
2539	34.54	33.11	15.98	8.64	29.13	126.78
2540	34.92	30.30	13.17	8.14	26.09	118.77
2541	62.12	24.62	9.96	10.82	30.93	144.71
2542	68.42	27.55	7.57	14.81	40.89	166.78
2543	50.99	27.83	6.83	12.50	34.94	140.69

ที่มา: (United States of America Department of Commerce, 2001)

**ตารางที่ 10 ส่วนแบ่งการตลาดข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องในประเทศสหรัฐอเมริการะหว่างปี
พ.ศ. 2537-2543**

ปี พ.ศ.	สเปน	จีน	ไทย	เม็กซิโก	ประเทศอื่น ๆ	รวม
2537	37.13	16.36	16.99	6.12	23.40	100
2538	28.29	15.35	17.49	5.94	32.94	100
2539	27.24	26.12	12.60	6.82	27.23	100
2540	29.40	25.51	11.09	6.85	27.16	100
2541	42.93	17.01	6.88	7.48	25.71	100
2542	41.03	16.52	4.54	8.88	29.05	100
2543	36.24	19.78	4.85	8.88	30.26	100
เฉลี่ย	34.61	19.52	10.63	7.28	27.96	100

ที่มา: จากการคำนวณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่องส่วนแบ่งทางการตลาดของประเทศสเปนมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น โดยมีส่วนแบ่งทางการตลาดมากที่สุดในปี พ.ศ. 2541 สัดส่วนร้อยละ 42.93 ขณะที่ส่วนแบ่งทางการตลาดน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2539 มีสัดส่วนร้อยละ 27.24 และมีส่วนแบ่งทางการตลาดเฉลี่ยร้อยละ 34.61

ส่วนแบ่งทางการตลาดของประเทศจีนมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น โดยมีส่วนแบ่งทางการตลาดมากที่สุดในปี พ.ศ. 2539 สัดส่วนร้อยละ 26.12 ขณะที่ส่วนแบ่งทางการตลาดน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2538 สัดส่วนร้อยละ 15.35 และมีส่วนแบ่งทางการตลาดเฉลี่ยร้อยละ 19.52

ส่วนแบ่งทางการตลาดของประเทศไทย มีแนวโน้มที่ลดลง โดยมีส่วนแบ่งทางการตลาดมากที่สุดในปี พ.ศ. 2538 สัดส่วนร้อยละ 17.49 ขณะที่ส่วนแบ่งทางการตลาดน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2542 สัดส่วนร้อยละ 4.54 และส่วนแบ่งทางการตลาดเฉลี่ยร้อยละ 10.63

ส่วนแบ่งทางการตลาด ประเทศเม็กซิโกมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น โดยมีส่วนแบ่งทางการตลาดมากที่สุดในปี พ.ศ. 2542 และ 2543 มีสัดส่วนร้อยละ 8.88 ขณะที่ส่วนแบ่งทางการตลาดน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2538 สัดส่วนร้อยละ 5.94 และมีส่วนแบ่งทางการตลาดเฉลี่ยร้อยละ 7.28

ผลการคำนวณหาค่า RCA ของการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยที่ได้ทำการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาได้ค่ามากกว่า 1 โดยเฉลี่ยเท่ากับ 7.15 สูงสุดเท่ากับ 11.37 ในปี พ.ศ. 2538 และต่ำสุดในปี พ.ศ. 2542 เท่ากับ 3.20

ผลการคำนวณหาค่า RCA ของการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศจีนไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาได้ค่ามากกว่า 1 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 สูงสุดเท่ากับ 3.95 ในปี พ.ศ. 2539 และต่ำสุดในปี พ.ศ. 2542 เท่ากับ 2.02

ผลการคำนวณหาค่า RCA ของการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศสเปนไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาได้ค่ามากกว่า 1 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 65.31 สูงสุดเท่ากับ 75.36 ในปี พ.ศ. 2543 ต่ำสุดในปี พ.ศ. 2538 เท่ากับ 52.41

ผลการคำนวณหาค่า RCA ของการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศเม็กซิโกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ค่าน้อยกว่า 1 โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.59 สูงสุดเท่ากับ 0.86 ในปี พ.ศ. 2542 ต่ำสุดในปี พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2541 เท่ากับ 0.07

ตารางที่ 11 ดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกข้าว โปดฝักอ่อนกระป๋อง
ของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2543

ปี พ.ศ.	สเปน	สาธารณรัฐประชาชนจีน	ไทย	เม็กซิโก
2537	67.17	2.73	10.85	0.84
2538	52.41	2.44	11.37	0.73
2539	49.08	3.95	8.78	0.76
2540	53.82	3.49	7.64	0.07
2541	79.31	2.14	4.65	0.07
2542	80.02	2.02	3.20	0.86
2543	75.36	2.34	3.56	0.83
เฉลี่ย	65.31	2.73	7.15	0.59

ที่มา: (คำนวณจากตารางที่ 9 และตารางผนวกที่ 1)

จากผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง คือ จีน และสเปน มีความได้เปรียบโดยเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ประเทศเม็กซิโกอยู่ในฐานะที่เสียโดยเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐ แต่ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการส่งออกข้าว โปดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ควรจะมีการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการส่งออกและการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์การนำเข้ารวมด้วย และควรมีการนำข้อมูลด้านอื่นมาเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์ด้วย

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่ได้ทำการตั้งไว้คือ ประเทศไทยจะอยู่ในฐานะที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าว โปดฝักอ่อนกระป๋อง ซึ่งจะมีค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) มากกว่า 1 และเมื่อทำการเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งชั้นจะมีค่ามากกว่าประเทศคู่แข่งด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการที่ได้ทำการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อน ครอบงำของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง คือ จีน สเปน และเม็กซิโก ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถทำการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้ คือ จากการศึกษาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของประเทศไทยมีค่ามากกว่า 1 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ในส่วนของ ประเทศจีนและสเปน พบว่ามีค่า RCA มากกว่า 1 เช่นกัน ในขณะที่ประเทศเม็กซิโก พบว่ามีค่า RCA น้อยกว่า 1 เมื่อนำค่า RCA ทั้งของประเทศไทยและของประเทศคู่แข่ง คือ จีน เม็กซิโก และสเปน มาทำการเปรียบเทียบกัน ค่า RCA ของประเทศไทยมีค่ามากกว่าค่า RCA ของประเทศจีน และเม็กซิโก แต่น้อยกว่าของประเทศสเปน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ แต่มูลค่าการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนครอบงำจากประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มในการส่งออกที่ลดลง ซึ่งควรมีการศึกษาเพิ่มเติมว่าเนื่องจากสาเหตุใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องและการตลาดข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศ และการศึกษาความสามารถในการแข่งขันการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยว่ามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตหรือไม่ โดยการใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในปีต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งและนำผลการวิเคราะห์ที่ได้้นั้นมาเป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนาการผลิตและการตลาดการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทย

จากการศึกษาผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนนำมาใช้ในการปรุงอาหารโดยตรงหรือนำมาเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องก็ได้ ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวและส่งออกไปขายยังต่างประเทศเป็นหลัก ในส่วนการผลิตได้มีการพัฒนาสายพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนเพื่อให้ได้สายพันธุ์ที่ให้ผลผลิตที่สูงขึ้น แต่การปลูกมีปัญหาในเรื่องเมล็ดพันธุ์ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ปัญหาโรคและศัตรูพืชของข้าวโพดฝักอ่อน ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ ปัญหาภัยธรรมชาติ และปัญหาด้านทุนในการผลิตสูง อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้กำหนดแนวทางพัฒนาการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519

ผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องมีปัญหาในเรื่องการออกสู่ตลาดไม่สม่ำเสมอ ความสำเร็จไม่ได้มาตรฐานของข้าวโพดและปัญหาด้านการแข่งขันด้านการตลาดราคาซื้อขาย การส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาต้องเผชิญปัญหาภาวะเบียดเบียนนำเข้าของสหรัฐอเมริกามากมาย ซึ่งผู้ส่งออกต้องมีการศึกษาในเรื่องกฎและมาตรการต่าง ๆ ให้ละเอียดก่อน โดยผู้ผลิตของไทยควรนำข้อกำหนด GMP และ ISO มาใช้ในระบบด้วย เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อองค์กร พนักงาน และผู้บริโภค

จากการศึกษาวิเคราะห์การเปรียบเทียบการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทย โดยการใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ พบว่าการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศต่าง ๆ ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกามีดังนี้ ประเทศไทยมีแนวโน้มในการส่งออกที่ลดลงเรื่อย ๆ ประเทศจีนมีแนวโน้มการส่งออกที่ไม่แน่นอน ในขณะที่ประเทศสเปนและเม็กซิโกมีแนวโน้มที่สูงขึ้น เมื่อนำมูลค่าการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยกับประเทศจีน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เม็กซิโก และสเปน มาเปรียบเทียบกัน พบว่าประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกมากกว่าประเทศจีนในปี พ.ศ. 2537 และ 2538 แต่หลังจากนั้นประเทศจีนมีมูลค่าการส่งออกมากกว่าประเทศไทยตลอดมา ในส่วนของประเทศสเปนและเม็กซิโกมีมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

เมื่อทำการวิเคราะห์หาค่า RCA ในช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2537-2543 พบว่า ประเทศไทยมีค่า RCA เฉลี่ยในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มากกว่า 1 แสดงว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

ในขณะที่ประเทศจีนมีค่า RCA มากกว่า 1 เช่นเดียวกัน แสดงว่าประเทศจีนมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

ในส่วนของประเทศสเปนมีค่า RCA มากกว่า 1 แสดงว่าประเทศสเปนมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

สำหรับประเทศเม็กซิโกมีค่า RCA น้อยกว่า 1 แสดงว่าประเทศเม็กซิโกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อเปรียบเทียบค่า RCA ของประเทศไทยกับประเทศจีน และสเปน จะพบว่าค่า RCA ในแต่ละปีมากกว่าของประเทศจีนและเม็กซิโกในทุกปี แต่มีค่าน้อยกว่าประเทศสเปนในทุกปี เช่นกัน แสดงว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบการผลิตมากกว่าของประเทศจีนและเม็กซิโก แต่น้อยกว่าประเทศสเปน

ผลการศึกษานี้แสดงว่าการแข่งขัน ในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศไทยจะมีได้เปรียบในการผลิตมากกว่าประเทศจีนและเม็กซิโก และสามารถแข่งขันกับประเทศจีน ได้ ถึงแม้ประเทศไทยจะมีส่วนแบ่งทางการตลาดน้อยกว่าประเทศจีน ส่วนของประเทศเม็กซิโกถึงแม้แนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้นแต่ก็ยังไม่สามารถแข่งขันกับประเทศไทย อีกทั้งยังมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่น้อยกว่าของประเทศไทยด้วย ในขณะที่ประเทศสเปนมีความได้เปรียบในการผลิตมากกว่าทั้งประเทศไทย จีน และเม็กซิโก และทั้งประเทศไทย จีน และเม็กซิโก ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศสเปนได้เลย เนื่องจากประเทศสเปนมีความได้เปรียบในการผลิตสูงและมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นด้วย อีกทั้งประเทศสเปนยังเป็นผู้ครองส่วนแบ่งทางการตลาดข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องในประเทศสหรัฐอเมริกามากที่สุด ซึ่งเป็นการยากที่ประเทศใดจะมาทำการแข่งขันกับประเทศสเปนได้ ในอนาคตประเทศไทยอาจมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่ลดลง เนื่องจากความสามารถในการแข่งขันที่ลดลง ซึ่งประเทศเม็กซิโกอาจจะมีส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มมาใกล้เคียงกับประเทศไทยก็ได้ แต่ความสามารถในการแข่งขันของประเทศเม็กซิโกยังน้อยอยู่ ในขณะที่ประเทศจีนและประเทศสเปนจะมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากความสามารถในการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แข่งขันที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการยากที่ประเทศไทยจะสามารถมีส่วนแบ่งทางการตลาดเท่ากับสองประเทศนี้

จากผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าแนวโน้มการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีแนวโน้มลดลงและความสามารถในการแข่งขันในการส่งออกในอนาคตก็อาจไม่สามารถแข่งขันกับประเทศจีน เนื่องจากประเทศจีนมีส่วนแบ่งการตลาดที่สูงและมีแนวโน้มความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น ดังนั้น ผู้ที่จะทำการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง ควรมีการวางแผนทางการผลิตในอนาคตไว้เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาในการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องที่มีแนวโน้มลดลง โดยที่ควรมีการปรับปรุงในเรื่องของคุณภาพและความสะอาดของข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องที่ส่งออก เพราะไทยมีความได้เปรียบในด้านนี้อยู่ และในประเทศคู่ค้าที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกานั้นก็มีความเข้มงวดในเรื่องคุณภาพมากด้วย สำหรับด้านการตลาดนั้นควรมีการหาตลาดใหม่เข้ามารองรับปริมาณข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องที่ทำการส่งออกไป และเป็นการทดแทนปริมาณการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องที่ลดลงในตลาดสหรัฐอเมริกา

ผลสรุปข้างต้นไม่ได้แสดงให้เห็นได้ว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนั้นเกิดมาจากปัจจัยใด การที่จะใช้วิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันการส่งออก ควรนำประเด็นอื่นประกอบการพิจารณา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาระวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยทำให้ได้ข้อเสนอมุ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทย

1. จากการศึกษาวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่าของประเทศจีน แต่แนวโน้มของค่าดัชนีลดลง ซึ่งในอนาคตความสามารถในการแข่งขันการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของไทย อาจไม่สามารถทำการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งอย่างประเทศจีนได้ ดังนั้นทางรัฐบาลควรให้การให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง ควรมีการกำหนดควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่จะทำการส่งออก ในส่วนของผู้ส่งออกควรมองหาแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องเพราะประเทศจีนมีต้นทุนในการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องที่ต่ำกว่า จึงทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศผู้นำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนสนใจที่จะนำเข้าข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องจากประเทศจีนมากกว่าประเทศไทย

2. การศึกษาค่าดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏควรเป็นไปในลักษณะที่เป็นพลวัต เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่าง เช่น ราคา อัตราแลกเปลี่ยน นโยบายและมาตรการของรัฐ เป็นต้น ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดคัดเลือกความเหมาะสมและความพร้อมของข้อมูลจากช่วงเวลาปกติ โดยสมมติให้ตัวแปรหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อการวิเคราะห์อยู่ในลักษณะคงที่ ซึ่งอาจจะทำให้ได้ผลการศึกษาที่คลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง นอกจากนี้ค่าดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏยังไม่สามารถระบุได้ว่า ความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกนั้นเกิดขึ้นเนื่องมาจากปัจจัยใด ดังนั้นจึงควรศึกษาร่วมกับแบบจำลองส่วนแบ่งทางการตลาดคงที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าภายใน. 2530. รายงานการศึกษาเรื่องข้าวโพดฝักอ่อน. กรุงเทพมหานคร:
(ไม่ระบุสำนักพิมพ์)
- กรมศุลกากร. ไม่ระบุปีที่พิมพ์. ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี พ.ศ. 2530-2544.
กรุงเทพมหานคร: (ไม่ระบุสำนักพิมพ์)
- กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. 2535. รายงานการวิจัยข้าวโพดฝักอ่อน. กรุงเทพมหานคร:
(ไม่ระบุสำนักพิมพ์)
- กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. 2543 ก. ข้อมูลก้นทางด้านภาษีศุลกากรจากการเปิดเสรีทางการค้า.
กรุงเทพมหานคร: (ไม่ระบุสำนักพิมพ์)
- กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. 2543 ข. มาตรการทางการค้าด้านภาษีและมิใช่ภาษี. กรุงเทพมหานคร:
(ไม่ระบุสำนักพิมพ์)
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2544. รายงานภาวะการผลิตพืช. กรุงเทพมหานคร: (ไม่ระบุสำนักพิมพ์)
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2540 ก. รายงานการศึกษาโครงการสินค้ายุทธศาสตร์เกษตรกรรมพืช
และผลไม้. กรุงเทพมหานคร: (ไม่ระบุสำนักพิมพ์)
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2540 ข. วิธีการตลาดและส่วนเหลือของการตลาดสินค้าเกษตรที่สำคัญ.
กรุงเทพมหานคร: (ไม่ระบุสำนักพิมพ์)
- เกสร จันทฤทธิ์รัตน์. 2528. เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ (พิมพ์ครั้งที่สอง). กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉัตรชัย โอปารกิจอนันต์. 2544. การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนและอุปสงค์การส่งออก
ของไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิพย์ เลขะกุล. 2544. การปลูกข้าวโพดฝักอ่อนเพื่ออุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร:
(ไม่ระบุสำนักพิมพ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- บุญชัย แซ่ลี. 2531. การวิเคราะห์ตลาดส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทย.
กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปริญญา เพชรศรีเป็ย. 2545. การศึกษาศักยภาพการส่งออกสินค้าผักกระป๋องและผักแปรรูปของ
ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตร.
- สิรินธร เจริญวงศ์. 2545. การวิเคราะห์อุปสงค์เพื่อการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องของประเทศไทยไปประเทศสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพมหานคร: ปัญหาพิเศษ, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2544. ข้อมูลสถิติปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2528-2543. กรุงเทพมหานคร: (ไม่ระบุสำนักพิมพ์)
- องค์การอาหารและยาของสหรัฐอเมริกา. 2541. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร.
- Balassa, B. 1997. *Trade Liberalization and Revealed Comparative Advantage*. Manchester: The Manchester school of Economic and Social Studies.
- Department of Commerce. 2001. *United States of America Trade Statistics: Import*.
- International Monetary Fund. 2001. *International Financial Statistics Yearbook*. New York.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ตารางผนวกที่ 1 มูลค่านำเข้าสินค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2543 (ล้านเหรียญ
สหรัฐ)**

ปี	ไทย	จีน	เม็กซิโก	สเปน	รวม
2537	10,799	41,362	50,356	3,810	689,215
2538	11,854	48,521	62,756	4,161	770,852
2539	11,798	54,409	74,111	4,563	822,025
2540	13,056	65,832	87,167	4,911	899,020
2541	13,971	75,109	96,078	5,112	944,353
2542	15,025	86,481	109,499	5,432	1,059,435
2543	17,161	106,215	135,080	6,048	1,257,636

ที่มา: (International Monetary Fund, 2001)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้